

Verksamhetsplan 2024

Bolagsövergripande

Tillsammans för världens
mest hållbara stad

STOCKHOLM
VATTEN
OCH AVFALL

Verksamhetsplan 2024

Stockholm Vatten och Avfall AB

Stockholms Stadshus AB Org.nr 556415-1727

Postadress

105 35 STOCKHOLM

Besöksadress

Stadshuset, 3 tr.

Telefon

08-508 290 00

Fax

08-509 290 80

E-post

info@stadshusab.se

Innehållsförteckning

Inledning	4
Ekonomisk analys	9
Mål- och verksamhetsstyrning	18
2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning	18
3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla	31

Bilagor

Bilaga A: Limitäskande 2024

Inledning

Stockholm Vatten och Avfall har ett viktigt samhällsuppdrag vilket innefattar ansvar för stadens avfallshantering, leverans av dricksvatten och ett renat avloppsvatten.

Inom ramen för bolagets viktiga uppdrag arbetar bolaget kontinuerligt med förbättringar, svarar upp mot ställda krav och höjda ambitionsnivåer.

Bolaget arbetar kontinuerligt med att utveckla och anpassa bolagets organisation så att den svarar mot uppdraget och kraven. Bolaget fortsätter att satsa på det bolagsgemensamma ledarskapsprogrammet, samtliga chefer och ledare går programmet som ett led i att utveckla och stärka ledarskapet på Stockholm Vatten och Avfall.

Bolaget har under 2023 arbetat och kommer fortsatt att arbeta med en förändrad verksamhetsplanering för att stärka bolagets framdrift och ekonomi över tid. Samtliga verksamheter inom bolaget står inför många utmaningar avseende nya eller förändrade krav, utökat uppdrag och ett förändrat geopolitiskt läge. Förändring kommer att ge bättre förutsättningar för en samlad bild av bolaget på kort och lång sikt, tydliggöra prioriteringsbehov, den kravbild som ligger på bolaget som måste ställas i relation till primärt kärnverksamhetens andra behov och utmaningar för att bolaget fortsatt, med hög säkerhet och redundans, ska leverera Avfalls- och VA-tjänster.

Dessa förändringar ska bolaget hantera samtidigt som bolaget ska åstadkomma en fungerande verksamhet med hög säkerhet och redundans. Det ställer stora krav på styrning och kommer att medföra prioriteringsbehov för att över tid åstadkomma en hållbar verksamhet både utifrån miljö-, ekonomi-, medarbetar-, kund och leveransperspektivet.

Bolagets tillförordnande VD tillträdde den 15 november 2023.

Avfallsverksamheten:

Avfallsverksamheten, Stockholm Avfall AB, ansvarar för de uppgifter som enligt miljöbalken och andra författningar gäller för staden i fråga om avfallshantering. Stockholm Avfall AB ansvarar för hantering av avfall inom kommunens ansvar; insamling, transport och behandling av restavfall, matavfall, grovavfall, farligt avfall, returpapper samt från 2024 insamling av förpackningsmaterial. Vidare ansvarar bolaget för till verksamheten hörande anläggningar och tjänster.

Uppgifter inom kommunens avfallsansvar som inte får lämnas över till bolag åligger Avfallsnämnden som verksamhetsansvarig nämnd. Inom ramen för Avfallsnämndens ansvar återfinns beredning av avfallstaxa och renhållningsordning, innehållande avfallsplan och föreskrifter, samt myndighetsutövning mot enskilda inom driften av avfallsverksamheten.

I takt med att staden växer och förtätas ökar behoven och kraven på en fungerande avfallshantering. För att möta utvecklingen krävs effektiva insamlingssystem som är lättillgängliga, anpassade till stadsmiljön samt miljö- och kostnadseffektiva. Avfallshantering i den täta staden är i många fall en logistisk utmaning, där flera intressen behöver samverka samtidigt som kraven på god trafiksäkerhet, arbetsmiljö och tillgänglighet ska tillgodoses.

Bolaget utvecklar tjänster och system i syfte att öka utsortering, återanvändning och en miljöriktig avfallshantering. Tillsammans med aktiv kommunikation och miljöstyrande taxa verkar bolaget för att få stockholmarna att minimera sitt avfall, medverka till återbruk och

sortera sitt avfall på bästa sätt utifrån avfallshierarkin/avfallstrappan. Bolaget strävar efter att flytta avfallet högre upp i avfallstrappan med målet att så lite avfall som möjligt ska uppstå, och det som ändå uppstår ska tas omhand så resurseffektivt som möjligt.

Under 2024 kommer särskilt fokus läggas på textil och återbruk av textil, inte minst mot bakgrund av föreliggande förslag till ny lagstiftning med kommunalt insamlingsansvar för textil från år 2025. Vidare kommer arbete kring lösningar för grovavfall och farligt avfall att vidtas mot bakgrund av nedläggningen av Sättra återvinningscentral (ÅVC) under 2025. Markfrågor är en för bolaget central fråga, inte minst mot bakgrund av att fler återvinningsstationer (ÅVS) bedöms behövas inför 2027 samt att två fullstora återvinningscentraler (Lövsta och Sättra ÅVC) är aktuella för nedläggning/flytt.

Vatten- och avloppsverksamheten:

Bolaget är VA-huvudman och ansvarar för dricksvattenförsörjning och omhändertagande av avloppsvatten i Stockholms stad och Huddinge kommun. Vatten och avloppsverksamheten innefattar skötsel och underhåll av ledningsnät och anläggningar för vatten och avlopp, samt att skydda vattenmiljön och restaurera våra sjöar så att stockholmsregionen kan växa och utvecklas utan att naturen tar skada.

Arbetet med underhållsplaner, projekt och renoveringsåtgärder löper på väl och följer i stort de tidsplaner som är satta. På vattenverken är det en utmaning att starta upp fler projekt och åtgärder inom elkraft där flera ställverk och väsentliga delar behöver byggas om för att säkra elkraftförsörjningen. Utmaningarna finns både i att genomföra åtgärder under pågående drift samt den kompetens- och resursbrist som råder inom elkraft i Sverige.

Rekrytering av kritiska kompetenser är en utmaning inte bara inom elkraft utan även inom exempelvis processingenjörer, maskintekniker, automation och instrument med mera. Som ett led i att både stärka attraktiviteten vid rekrytering men även för att behålla kompetens arbetar bolaget med en kompetenstrappa för vissa yrkesgrupper. Kompetenstrappan syftar till att tydliggöra kompetensen och används för intern utveckling av medarbetarna samt visa på möjliga karriärvägar. Trots detta ser verksamheten stora utmaningar avseende att rekrytera seniora medarbetare inom vissa yrkesgrupper, där konkurrensen idag är större då flera organisationer står inför liknande utmaningar med att bygga ut och bygga om sina anläggningar.

På avloppssidan fortgår Stockholms framtida avloppsrenings-projektet (SFA) med en rad aktiviteter i Henriksdal. Utmaningen framöver är framförallt att säkerställa resurser för driftsättningen där stora och komplexa anläggningsdelar ska driftsättas och lämnas över till anläggningen. Resursplanering har påbörjats men behöver intensifieras framöver för att möta kommande behov från projektet under 2024 och framåt.

På dricksvattensidan pågår en rad större aktiviteter inom ramen för Stockholms framtida vattenförsörjning, (SFV) där bland annat de nya kolfiltren på Lovö tagits i drift under våren, ett stort steg för vattenproduktionen. Dessa möjliggör dels PFAS-avskiljning på delar av Lovö-verket och framförallt en kapacitetsökning under de mest kritiska perioderna. Stort fortsatt fokus under året är förutom utbyggnation, utredningar för att möta det nya dricksvattendirektivet som träder i kraft 2026. Största utmaningen här är gränsvärdena för PFAS4 där det i Mälaren generellt är högre halter än kommande gränsvärde. Utredningar för att såväl på kort som på lång sikt möta kommande krav pågår men är resurskrävande och tar tid att implementera.

Inom kvalitet och miljö pågår arbeten med att utveckla LIMS (labbdatasystem) även för

avloppslaboratoriet samt att ta hand om de förbättringsförslag och avvikelser som det nationella ackrediteringsorganet SWEDAC lämnat vid sitt besök på dricksvattenlaboratoriet. Inom uppströmsarbetet på avloppssidan har tillsyn genomförts på större infrastrukturprojekt, industrier och företag.

Projektering för utbyggnad av det lokala reningsverket hos SRV Återvinning (samägt bolag av de fem kommunerna Botkyrka, Haninge, Huddinge, Nynäshamn och Salem) pågår.

Investeringsverksamheten:

Bolagets investeringar har vuxit under de senaste åren och fortsätter att öka i volym under några år till innan investeringstakten bedöms vända nedåt. I takt med att projektportfölj och investeringsvolym ökat har även investeringsverksamheten blivit större, och omfattar idag ett stort antal medarbetare och externa resurser. Liksom för flera andra delar av verksamheten är resurs- och kompetensförsörjningen en utmaning, förutom ett stort behov av projektledare och projektingenjörer har behovet av olika specialistfunktioner kopplat till mark, miljö och tillståndsfrågor ökat kraftigt under senare tid.

De förändrade marknadsförutsättningarna med höga räntor och råvarupriser medför en risk för höga kostnadsnivåer och större prognososäkerhet. På grund av det rådande ekonomiska läget med högt ränteläge och hög inflation råder ett stort fokus på ekonomin och bolaget arbetar med olika medel för att uppnå en god kalkyl- och prognossäkerhet i projekten. Bolaget har bland annat implementerat ny projektstyrningsmodell och handbok, mallar och stöd för projektkalkylering samt höjt kraven på underlagen för investeringsbeslut. Arbetet fortsätter det närmaste året med att implementera nytt systemstöd för projekt och portföljhantering, samt mallar, rutiner och stöd för riskbedömning, värdering och hantering i projekten. Bedömning är att det är en viktig pusselbit för höjd kvalitet och förbättrad prognossäkerhet. Andra viktiga områden avser arbetet med hållbarhet och cirkulärt byggande.

Avseende exploateringsprojekt ser bolaget en tydlig nedgång och förskjutning i tid av de projekt som ligger i planerings- och genomförandefas. Däremot upplevs att intensiteten ökar i projekt som ligger i tidiga skeden, bolaget styr därför delvis om resurser från genomförandefas till utredningsfas.

Styr- och stödverksamheten:

Bolagets övergripande styr- och stödfunktioner bidrar till att kunderna upplever en säker och stabil leverans av dricksvatten, avloppsrening samt avfallshantering. Det sker genom samordning och genom att identifiera synergier mellan bolagets verksamheter för att effektivisera bolagets leveranser och möta de krav som ställs på bolaget. Genom att bolaget uppnår en tydlig styrning med utgångspunkt i stadens inriktning samt genom ett effektivt stöd till kärnverksamheten bidrar styr- och stödverksamheten till leveranser till kund som är stabila, säkra, målinriktade och effektiva.

Bolaget har under 2023 arbetat och kommer fortsatt att arbeta med en förändrad verksamhets- och målstyrning med tydlig koppling till bolagets förändrade budgetprocess. Verksamhetsstyrningen kommer att vara ett pågående arbete och ha en stark koppling mellan bolagets ledning och medarbetarna. Förändring kommer att ge bättre förutsättningar för en samlad bild av bolaget på kort och lång sikt. Det kommer att tydliggöra, prioriteringsbehovet, den kravbild som ligger på bolaget och som måste ställas i relation till primärt kärnverksamhetens andra behov och utmaningar för att bolaget fortsatt,

med hög säkerhet och redundans, ska leverera Avfalls- och VA-tjänster. Arbetet kommer även att leda till att bolaget på ett hållbart sätt kan säkerställa de långsiktiga externa affärerna samt bolagets finansieringsmodeller såsom taxor.

För att möta det förändrade säkerhetsläget i Europa kommer bolaget att ha ett stort fokus på säkerhet, kris- och krigsledning samt civil beredskap. Bolaget är ansvarigt för beredskapsområdet kommunalteknisk försörjning och kulturmiljö i stadens sektorsorganisation. Under 2023-2024 ska beredskapsområdet kartläggas, till exempel avseende ingående sakområden samt ansvarsfördelning och behov av stadsövergripande beredskapsåtgärder/planer identifieras. I detta ingår också att få till stånd och samverka med andra beredskapssektorer/beredskapsområden, nationell nivå och näringsliv.

EU-kommissionen har lagt fram ett omfattande program. Inom ramen för detta program sammankopplas ekonomi- och hållbarhetsstyrning. Bolagets bedömning är att vissa ingående delar kommer att påverka bolagets verksamhet, det avser till exempel CSRD¹, CSDDD² och EU-Taxonomin³. Under 2024 kommer detta att utredas för att möjliggöra för en konsekvensbedömning samt identifiera vilka åtgärder som bör vidtas.

Vidare kommer bolaget att arbeta med en kvalitativ IT-utveckling och digitalisering, vilket kräver en god hantering av informationen och de olika IT-systemen och dess leveranser med koppling till nya och befintliga lagar för samhällskritiska verksamheter. De ställer stora krav på god kunskap om och kontroll över bolagets information och hur den hanteras för att utvecklingen ska drivas klokt, i enlighet med lagar och med god riskhantering.

Under 2024 kommer bolaget att ta fram en plan för kvalitetsprogrammet innefattande vad stadens kvalitetsprogram betyder för bolaget samt vad bolaget redan gör och plan för vidare arbete med kvalitetsprogrammet. Under året kommer även en plan för och en samordning av dataanalysområdet att utarbetas med en tydligare prioritering av bolagets arbete inom detta område.

Styr- och stöd verksamheten kommer under 2024 fortsätta att med utgångspunkt i Avfallsverksamhetens utmaningar gällande nya förpackningsansvaret, svara upp mot de krav som Avfall efterfrågar. Det sker bland annat genom att utveckla och förbättra IT-lösningar som stödjer de nya avfallstjänsterna för att möjliggöra för kunderna att på ett enkelt sätt ändra sitt beteende och börja sortera mera med följden att restavfallet minskar.

Vidare kommer bolaget att fortsätta implementeringen av ett kategoribaserat arbetssätt för strategiskt styrning inom inköpsområdet, vilket skapar förutsättningar för nå bolagets mål om affärsmässighet och hållbarhet.

Under 2024 kommer bolaget att arbeta med strategiska frågor kopplat till tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionshinder tillsammans med AB Stokab och Stockholms hamn AB genom ett funktionshinderråd tillsammans med berörda funktionshinderorganisationer.

Styr- och stödverksamheten kommer under 2024 att fortsatt arbeta med bolagets förbättrade verksamhetsstyrning för att underlätta arbetet med tillkommande krav,

¹ CSRD: Corporate Sustainability Reporting Directive är ett EU-direktiv som syftar till att skapa bästa förutsättningar för att EU skall klara sina Net Zero-målsättningar till 2050.

² CSDDD: Corporate Sustainability Due Diligence Directive. Med CSDDD vill man skapa ett EU-gemensamt ramverk som fast-ställer en skyldighet för företag att visa "tillbörlig aktsamhet" i sin verksamhet likväl som i hela värdekedjan; allt i syfte för att motverka negativ påverkan på mänskliga rättigheter, klimat och miljö.

³ EU:s taxonomiförordning ingår i EU:s handlingsplan för finansiering av hållbar tillväxt. Syftet är att omdirigera privata investeringar från verksamheter med negativ miljöpåverkan till mer hållbara verksamheter.

utmaningar och prioriteringsbehov för att över tid åstadkomma en hållbar verksamhet både utifrån miljö-, ekonomi-, medarbetar-, kund och leveransperspektivet.

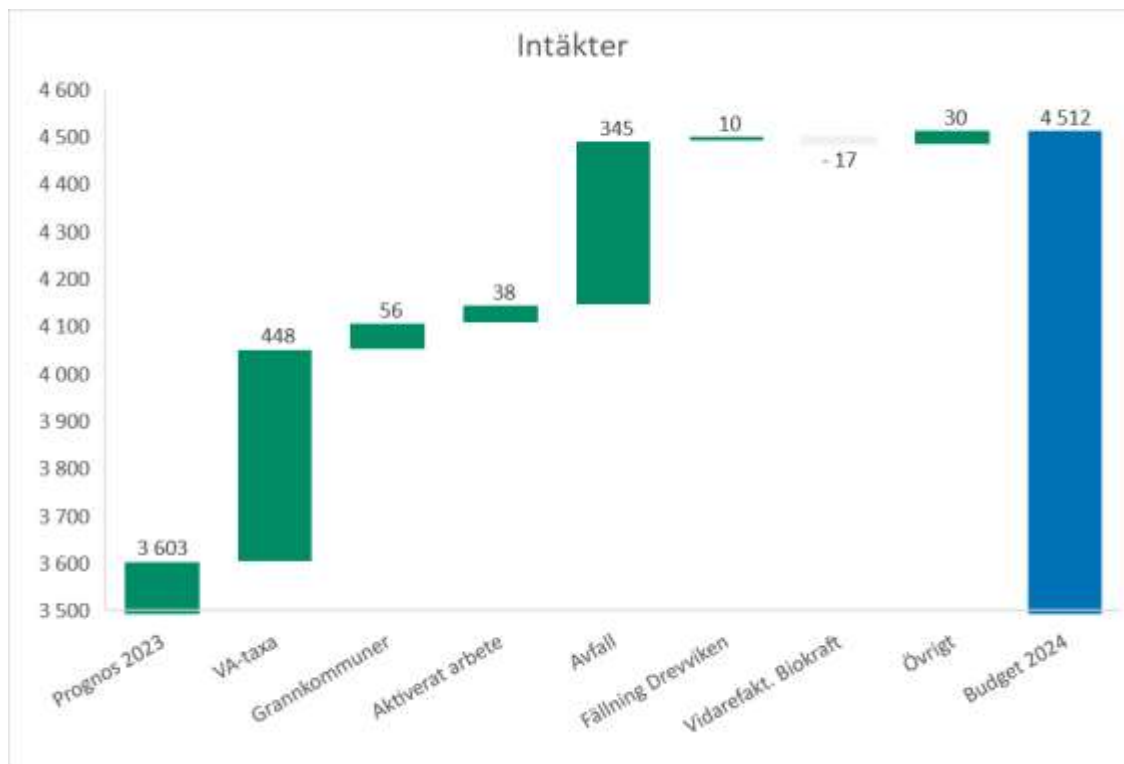
Ekonomisk analys

Stockholm Vatten och Avfalls budget för 2024 redovisar ett resultat efter finansnetto för koncernen om 13 miljoner kronor. Resultat efter finansnetto i budget är 222 miljoner kronor bättre än prognos 2 2023. Intäktsökningen beror huvudsakligen på taxeökningar inom både VA och Avfall. Driftkostnaderna ökar främst på grund av högre driftskostnader inom Avfall samt ökade personalkostnader.

(mnkr)	2024 Budget	2023 Prognos 2	jmf mnkr
Taxebaserade intäkter	3 532	2 849	683
Övriga intäkter	818	630	188
Summa externa intäkter	4 349	3 479	871
Aktiverat arbete	163	124	38
Summa intäkter	4 512	3 603	909
Varor/Material/Kemikalier	-158	-159	1
Entreprenadkostnader	-1 386	-1 114	-272
Fastighets- och lokalkostnader	-166	-136	-30
IT-kostnader	-98	-86	-11
Energikostnader	-221	-190	-31
Skadeståndskostnader	-15	-20	5
Konsultarvoden	-161	-168	7
Inhyrd personal	-25	-48	23
Personalkostnader	-764	-665	-100
Övriga externa kostnader	-242	-241	-1
Summa driftkostnader	-3 237	-2 828	-408
Driftresultat	1 275	775	500
Avskrivningar och rearesultat	-640	-579	-61
Finansnetto	-623	-406	-217
Summa kapitalkostnader	-1 263	-984	-278
Resultat efter kapitalkostnader	13	-209	222

Intäkter

Intäkterna i budget 2024 uppgår till 4 512 miljoner kronor jämfört med prognos 2023 om 3 603 miljoner kronor, en positiv förändring om 909 miljoner kronor. Den förväntade intäktsökningen mellan åren motsvarar 25 procent, vilket huvudsakligen är en konsekvens av taxeökningarna inom VA och Avfall.

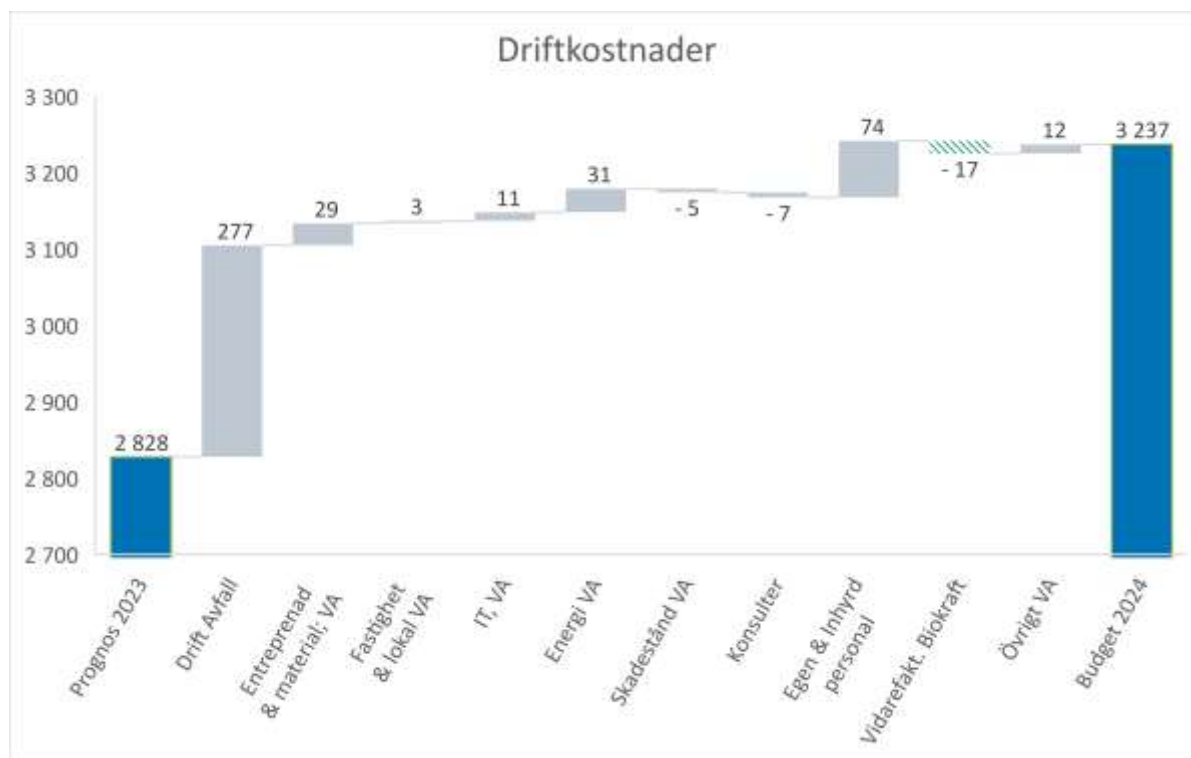

- Intäkter från VA-taxan ökar med 448 miljoner kronor jämfört med prognos 2023 genom taxeökning om 25 procent. Intäkter från grannkommuner ökar med 56 miljoner kronor, varav 33 miljoner kronor från vatten och 22 miljoner kronor från avlopp.
- Aktiverat arbete vilket innebär att projektrelaterade kostnader skrivs av över tid är 38 miljoner kronor högre än prognos 2023, med fler nedlagda timmar på projekt.
- Intäkter för Avfall uppskattas bli 345 miljoner kronor högre än prognos 2023. De totala intäkterna för Avfall blir 22 procent högre på grund av att de taxebaserade intäkterna höjts med 24 procent. Övriga avfallsintäkter ökar med 127 miljoner kronor i och med nytt ansvar kring förpackningsinsamlingen från och med 1 januari 2024.
- Vidarefakturerade intäkter till Biokraft för biogasproduktion bedöms bli 17 miljoner kronor lägre än prognos. Motsvarande effekt på kostnadssidan återfinns inom verksamheten.
- Övriga intäkter uppskattas bli 30 miljoner kronor högre än prognos 2023 främst hänförligt till taxeökning och volymökning på avloppstjänster såsom slamintäkter och spillvatten samt rågas.
- I budgeten tillkommer även 10 miljoner kronor för sjöfällning vid Drevviken.

Kostnader

Kostnaderna i budget 2024 uppgår till 3 237 miljoner kronor jämfört med prognos 2023 om 2 828 miljoner kronor, en negativ förändring med 409 miljoner kronor.

Kostnadsökningen motsvarar 14 procent och drivs främst av driftkostnader inom avfall samt ökade personalkostnader.

- Driftskostnaderna för Avfall är 277 miljoner kronor högre i budget 2024 än i prognos 2023. Avvikelsen förklaras främst av nytt ansvar för förpackningsinsamling från 1 januari 2024, vilket beräknas ge kostnader om cirka 160 miljoner kronor vilket delvis kompenseras av intäkter. Därutöver påverkar indexhöjningar med 67 miljoner kronor, nytt avtal för utsläppsrätter med cirka 30 miljoner kronor och driftsättning av Resursutvinning Stockholm, RUS under senare delen av 2024 med 20 miljoner kronor.
- Entreprenad och materialkostnader inom VA antas bli 29 miljoner kronor högre än prognos 2023. Avvikelsen beror framförallt på högre kemikaliekostnader och entreprenadkostnader i rådande världsmarknadsläge.
- Fastighet- och lokalkostnader bedöms bli 3 miljoner kronor högre än prognos på grund av indexering av hyror men effekten motverkas till viss del av lägre kostnader för reparation och underhåll.
- IT-kostnader beräknas bli 11 miljoner kronor högre än prognos 2023 hänförligt till behov av fler licenser samt högre kostnader för befintliga samt nya system.
- Energikostnaderna beräknas bli 31 miljoner kronor högre än prognos 2023 främst på grund av högre elpriser.

- Skadeståndskostnaderna uppskattas bli 5 miljoner kronor lägre än prognos 2023. Skadeståndskostnaderna förväntas uppgå till 30 miljoner kronor årligen, men på grund av förväntade upplösningar av reserver från skyfallen 2021 antar budgeten för 2024 att nettokostnaden kommer att uppgå till 15 miljoner kronor.
- Konsultkostnaderna förväntas bli 7 miljoner kronor lägre än prognos 2023. Under 2023 var konsultbehovet ovanligt högt på grund av arbete med exempelvis nytt projektverktyg inom investeringsstyrning, större behov inom Stockholms framtida vattenförsörjning, SFV samt inom finansiell uppföljning och prognostisering.
- Egen och inhyrd personal bedöms bli 74 miljoner kronor högre än prognos 2023 till följd av senareläggning av rekryteringar samt tjänstledigheter som påverkar 2023.
- Vidarefakturerade kostnader uppskattas bli 17 miljoner kronor lägre än prognos 2023. Kostnaderna balanseras av en motsvarande intäkt avseende bidrag till Biokraft för biogasproduktion.
- Övriga kostnader är 12 miljoner kronor högre än prognos 2023.

Kapitalkostnader

(mnkr)	2024 Budget	2023 Prognos 2	jmf mnkr
Avskrivningar mm	-640	-579	-61
Finansnetto	-623	-406	-217
Summa kapitalkostnader	-1263	-984	-278
Resultat efter kapitalkostnader	13	-209	222

Både avskrivningar och räntekostnader är högre i budget jämfört med prognos 2023. För avskrivningar är förklaringen en större aktiverad tillgångsmassa medan utvecklingen av finansnettot främst drivs av högre räntenivåer.

Avskrivningar

Avskrivningskostnaderna uppgår i budget till 640 miljoner kronor vilket är 61 miljoner kronor högre än prognos 2023.

Att avskrivningarna bedöms öka beror på att bolaget har pågående projekt där cirka 5 miljarder kronor beräknas aktiveras fram till 2024-12-31. Under året aktiveras till exempel Årstafältet som enskilt står för 1 miljard kronor och Resursåtervinning i Stockholm, tas i bruk, vilket påverkar 2024 års avskrivning med 27 miljoner kronor. De flesta byggprojekt som blir klara och aktiveras avser ledningsnätsprojekt med en avskrivningstid mellan 50-100 år.

Finansnetto

Finansnettot uppgår i budget till 623 miljoner kronor jämfört med 406 miljoner kronor i prognos 2023. Den negativa resultatpåverkan från finansnettot ökar således med 217 miljoner kronor för 2024.

Bolagets finansnetto består huvudsakligen av kostnadsränta på koncernskulden gentemot Stockholms stad. All upplåning sker hos stadens internbank, som även estimerar framtida räntenivåer, som i sin tur har genomsnittlig räntebindningstid om cirka 1,8 år.

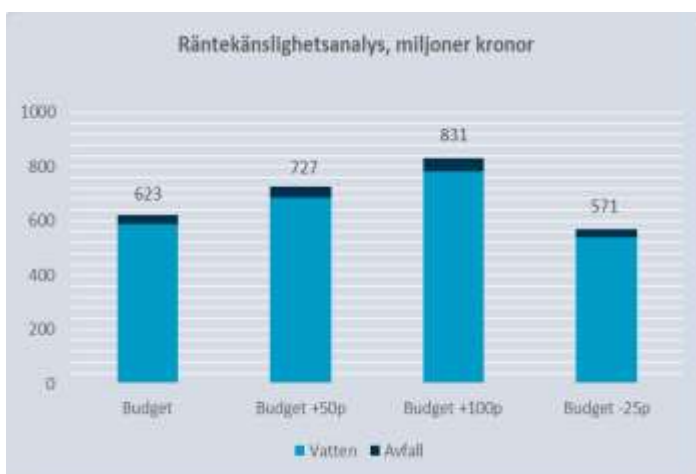
Stadens räntesats i budget uppgår till 2,7 procent men eftersom framtida räntesatser för närvarande är mycket svåra att förutspå har bolaget antagit en genomsnittlig räntesats i budget på 3,0 procent.

Ränteutvecklingen innebär ökade räntekostnader. Prognos 2 för helåret 2023 baseras på stadens prognostiserade ränta 2,2 procent och snittskulden 18 261 miljoner kronor.

I budget 2024 beräknas snittskulden stiga till 20 660 miljoner kronor, med en ränteprognos på 3,0 procent ger det ett finansnetto på 623 miljoner kronor.

Räntekänslighetsanalys

Av tabellen nedan framgår hur räntekostnaden ändras om räntan ökar 0,5 respektive 1 procentenhet eller minskar 0,25 procentenhet jämfört med det som är budgeterat.

Balansräkning

Anläggningstillgångarna består av aktiverade anläggningstillgångar, anläggningar som börjat nyttjats och där avskrivning sker, samt pågående projekt, utgifter där anläggningen ännu inte är färdig och inte börjat skrivas av.

Vid slutet av 2024 budgeteras tillgångarna till 36 miljarder kronor, en ökning med 4,5 miljarder kronor hänförligt till bolagets investeringar under året. Bolagets totala tillgångar, bestående av både anläggnings- och omsättningstillgångar, prognosticeras vid utgången av 2023 uppgå till 31,5 miljarder kronor.

Investeringar

För 2024 planeras investeringar om 5 100 miljoner kronor, vilket är i linje med flerårsplanen. 2 300 miljoner kronor är hänförligt till Stockholms framtida avloppsrening, SFA. Investeringsbudgeten fördelar sig enligt följande:

	Budget 2024	Prognos 2 2023	Förändring	Reviderad fleråring 2024	Förändring
Avfallsverksamheten, totalt	394	526	-132	393	1
Avfallsverksamheten	357	503	-146	345	12
Avfall - exploateringsprojekt	37	23	14	48	-11
VA-verksamheten, totalt	5 133	4 344	789	5 048	85
Stockholms framtida avloppsrening, SFA	2 316	1 962	355	2 105	211
Avloppsrening	743	568	176	900	-157
Stockholms framtida vattenförsörjning, SFV	460	461	-1	440	20
Vattenproduktion	189	133	56	173	16
Ledningsnät, befintligt nät	718	611	107	677	41
Ledningsnät, exploatering	707	610	97	753	-46
Övriga investeringar, totalt	32	30	2	36	-4
Summa	5 559	4 900	659	5 477	82
Generell justering VA	-459	-500	41	-377	-82
Summa inkl generell justeringar VA	5 100	4 400	700	5 100	0

Den totala investeringsbudgeten ska ses som en rambudget för koncernens totala investeringsvolym under räkenskapsåret. Förändringar kommer att ske, både vad gäller vilka investeringsprojekt som genomförs och utgiften för respektive projekt. Omprioriteringar mellan de olika verksamheterna och mellan projekten bereds och beslutas i koncernens investeringsråd.

Vid utredning och planering av bolagets investeringsprojekt görs aktiva val utifrån flera perspektiv. Förutom de ekonomiska aspekterna väger faktorer såsom elförbrukning och verkningsgrad tungt vid val av maskinell utrustning, och materialval i olika projekt görs utifrån högt ställda miljökrav. Vid arbeten på ledningsnätet strävar bolaget efter att så stora delar som möjligt ska genomföras med schaktfria metoder, och fortsätter också att lägga kraft på att hitta sätt att öka återanvändningen av schaktmassor. Vidare arbetar bolaget aktivt med att i exploateringsprojektens tidiga skeden påverka utformningen av gator och grönytor med mera, så att befintliga ledningar kan ligga kvar i så stor utsträckning som möjligt, samt för att tillsammans med övriga parter inom verksamhetsområdet planera långsiktigt hållbara lösningar för dagvatten och skyfall.

Bolaget strävar också efter att uppföra solcellsanläggningar där det är möjligt, vid både nybyggnation och ombyggnation, för att öka graden av självförsörjning av el. Solceller uppförs exempelvis på lämpliga reservoarer och tryckstegringsstationer samt i anslutning till verken. Flera solcellsinstallationer pågår eller planeras och är upptagna i budget 2024. Lärdomar och slutsatser från dessa installationer kommer att ligga till grund för bedömningar av framtida investeringar i energieffektiviserande åtgärder och solenergi.

Avfallsverksamheten

Målet är att skapa effektiva lösningar för omhändertagandet av avfall samt verka för ökad andel återbruk och återvinning i staden. För att uppnå Stockholms stads mål om 75 procents insamling av tillgängligt matavfall för biologisk behandling byggs en ny anläggning i Högdalen för utsortering av matavfall, plast och metall. Bolaget investerar cirka 950 miljoner kronor i anläggningen i 2020 års penningvärde, varav cirka 270 miljoner kronor under 2024. Planerad driftsättning av anläggningen är enligt tidplan 2024, kvartal 3. I samband med anläggningens uppförande utreder bolaget installation av solceller för att öka den egna energiproduktionen och bidra till stadens mål att främja förnyelsebar

elproduktion. Utöver sorteringsanläggningen utgörs Avfallsverksamhetens investeringar under 2024 i huvudsak av utveckling och omlokalisering av återvinningscentraler.

Stockholms Framtida Avloppsrening (SFA)

För att kunna rena allt avloppsvatten i framtiden utvecklas Henriksdals reningsverk till ett av världens mest moderna. Satsningen innebär också att vattnet i Mälaren blir ännu renare, att utsläppen i Östersjön minskar och att transporter av avloppsslam genom bostadsområden försvinner.

Budget för SFA-projektet är fastställd till cirka 9,2 miljarder kronor, i prisnivå september 2016. De ekonomiska analyserna som gjorts visar att projektets slutprognos blir högre, vilket medfört att ett reviderat genomförandebeslut utarbetats. Det reviderade genomförandebeslutet ligger för beredning och beslut väntas ske i kommunfullmäktige under 2024. Under 2024 beräknas projektet generera utgifter på 2 300 miljoner kronor.

Sedan hösten 2021 pågår ombyggnation av biolinjerna 6-7, med planerad driftsättning under 2025. Därefter tar ombyggnationen av biolinje 4-5 vid. Byggnadsarbeten och installationsarbeten för den nya slamanläggningen pågår, planerat att vara klart under år 2026. Arbeten med renovering av rötkammare pågår och de sju kamrarna renoveras i serie fram till år 2029.

I Sickla färdigställs bergarbeten under 2023 och de nyligen startade bygg- och installationsarbetena kommer ske parallellt. Del av anläggningen kommer att driftsättas i början av 2027 för att möjliggöra inkoppling av delflöde som idag går till Syvab AB. Sicklaanläggningen som helhet planeras att driftsättas under år 2029.

Byggandet av tunneln som ska överleda avloppsvattnet från Bromma består av två delar och inleddes våren 2020 med de första sprängningarna. Brommatunnelns bergarbeten kommer att vara klara tredje kvartalet 2024, betongarbeten i andra kvartalet 2026. Söderortstunnelns bergarbeten beräknas vara klara första kvartalet 2025 och byggarbeten i övrigt klara tredje kvartalet 2026. Mälarpassagens bergarbeten beräknas vara klara till första kvartalet 2025 medan installationer pågår till första kvartalet 2027.

Avloppsrening

Utöver SFA-projektet planeras och genomförs inom avloppsrening ytterligare åtgärder, såsom renovering och förbättring av den organiska mottagningen på Henriksdals reningsverk, arbeten med rötkammare samt takförstärkningar. Avloppsrening ska också anlägga en ny bräddutloppsledning ut från kajkanten vid Saltsjökvärn för att ersätta befintlig, ej funktionsduglig utloppsledning. Projektet ingår i budget 2024 med 30 miljoner kronor. Hösten 2023 fattades beslut i styrelsen om en utbyggnation av Sofielunds reningsverk för totalt cirka 140 miljoner kronor. Projektet har en snäv tidplan och ingår i budget 2024 med cirka 110 miljoner kronor, en av de största investeringarna inom avloppsrening under året. Bolaget får ersättning för hela investeringsutgiften efter byggnation. Mindre investeringar förekommer för Bromma reningsverk, med fokus på tillgänglighet, arbetsmiljö, brand och säkerhet.

Stockholms Framtida Vattenförsörjning (SFV)

Bolagets program för att säkra Stockholms framtida vattenförsörjning, SFV, fortskrider. I budget för 2024 uppgår SFV-relaterade investeringar till ett värde av cirka 460 miljoner kronor, varav 300 miljoner på vattenverken och 160 miljoner på huvudvattenledningsnätet.

SFV - Vattenproduktion

Etapperna för utbyggnad av vattenproduktionen fortsätter enligt plan. I SFV etapp 1, som innebär en kapacitetshöjning med cirka 1 800 m³/h och förbättrad driftsäkerhet för Lovö vattenverk, har man kommit ungefär halvvägs i och med att en processlinje med kolfilter och UV-anläggning (UV4) färdigställts och driftsättningsperiod av kolfilter pågår. I projekt Nya ställverk Lovö har själva byggnaderna kommit upp och färdigställandet av ställverken pågår. Inkopplingen i och mot anläggningen ligger med i flerårsplanen framåt. Sista steget i etappen blir sedan att installera UV6, vilket kan genomföras när nya ställverken är fullt driftsatta.

SFV Etapp 2, som innebär en kapacitetshöjning med cirka 2 600 m³/h och förbättrad driftsäkerhet för Norsborgs vattenverk har påbörjats i och med ombyggnationen av snabbfiltersteg Västra verket, som har kommit en bra bit på vägen och planeras kunna avslutas under 2024. Nya Långsamfilter Norsborg tar vid, projektering pågår och färdigställandet planeras i dagsläget till 2027. Ombyggnationer av råvattenpumpverket projekteras och förberedande arbeten pågår för fullt för att enligt plan kunna färdigställas under 2024. Sista delen av etappen gällande ny kompletterande intagsledning och ombyggnation av dricksvattenpumpverk Västra projekteras under perioden men genomförandet ligger längre fram i tiden.

SFV Etapp 3 Lovö södra, ett nytt tredje vattenverk, planeras att börja projekteras under 2028-2029.

I budget 2024 står projektet Nya Långsamfilter Norsborg för den enskilt största beräknade utgiften inom SFV-V, cirka 200 miljoner kronor. Genomförandebeslut fattades i kommunfullmäktige hösten 2023 och byggnation beräknas påbörjas under första kvartalet 2024.

SFV - Ledningsnät inklusive reservoarer

Inom SFV-programmet planeras omfattande renoveringar samt ny- och ombyggnationer på huvudledningsnät samt vattenreservoarer. Stockholm Vatten och Avfall äger elva dricksvattenreservoarer i Stockholm och Huddinge som behöver renoveras. Ugglevikens reservoar behöver bli högre och få större volym, Trekanten renoveras och anpassas för ökade flöden. Tensta renoveras och byggs ut med en ny volym. SFV-investeringarna för ledningsnätet inkluderar exempelvis utökning med förstärkning av matningen till Trekantens reservoar genom en tredje ledning från Lovö vattenverk, en fjärde ledning från Norsborgs vattenverk och vidare till Trekantens reservoar, liksom sträckor mellan Talldalen och Tallkrogens reservoar. Detta motsvarar långa sträckor av huvudvattenledningar som byggs, främst genom schaktning. Reservoarprojekten står för merparten av utgifterna för SFV-L i budget 2024 då flera av dem är i genomförandefas.

Vattenproduktion

Investeringar utanför SFV-programmet som planera på de två befintliga vattenverken och vid anläggningar runt reservvattentäkten Bornsjön uppgår till 190 miljoner kronor 2024. Förutom mindre löpande investeringar avser det bland annat åtgärder på elkraftssystemen som är ålderstigna, med gamla installationer och el-centraler på de båda vattenverken. Dessa investeringar innebär relativt stora energibesparingar jämfört med dagens

utrustning. Budgeten innehåller även en planerad ombyggnation av kontorsutrymmen på Lovö Vattenverk och en takrenovering på västra Norsborgs snabbfilterbyggnad. Solceller planeras uppföras på det nya taket.

Ledningsnätet inklusive tunnlar

Åtgärder i ledningsnätet riktas fortsatt mot att möta det ökade behovet av vatten- och avloppstjänster som uppstår i samband med att Stockholmsregionen växer och utvecklas, hantering och rening av dagvatten men också för att möta miljö- och hälsokrav relaterade till ledningsnätet.

Ett av de största projekten som genomförs är Mässtunneln, med en totalprognos i dagsläget om cirka 1,0 miljarder kronor och som ingår i budget 2024 med cirka 230 miljoner kronor. Tunneln syftar till att avlasta spillvatten och bygga bort bräddpunkter från befintligt avloppssystem inom Mästadens, så att området kan bebyggas utan risk för källaröversvämningar. Även Nya Östbergatunneln har stor påverkan på årsbudgeten, med en prognos för år 2024 på cirka 160 miljoner kronor. Nya Östbergatunneln syftar till att avlasta Henriksdals reningsverk från dagvatten, frigöra bräddvattenkapacitet i befintligt brädd- och dagvattentunnel från Sicklaanläggningen samt öka kapaciteten för avledning av dagvatten.

Lokala åtgärdsprogram (LÅP) för god vattenstatus har resulterat i ett 80-tal förslag till anläggningar för dagvattenrening som Stockholm Vatten och Avfall föreslår svara för. Ett antal definierade åtgärder pågår och planeras, däribland Magelungsdiket dagvattenreningsanläggning, Dagvattendamm Grimstafältet, Reningsåtgärder Trehörningen samt Tenstadalens dagvattenpark. Totalt ingår LÅP-åtgärder till ett värde av cirka 80 miljoner kronor i budget 2024. Totalt beräknas bolaget investera cirka 700 miljoner kronor i åtgärder på befintligt ledningsnät under 2024.

Exploateringsprojekt

VA-investeringar kopplade till exploateringsprojekt och infrastrukturprojekt i Stockholm och Huddinge utgör en väsentlig del av bolagets investeringsvolym. Totalt uppgår dessa investeringar till 700 miljoner kronor under 2024, varav cirka 20 procent i Huddinge. Bolaget räknar med att få ersättning från exploatörerna till ett totalt värde av cirka 430 miljoner kronor under året. Exploateringsprojekt med störst utgifter under 2024 är Årstafältet, Vidja och Mälarbanan.

År 2019 övertogs huvudmannaskapet för sopsugar i exploateringsområden på stadens mark. Ett tiotal exploateringsområden ingår i budgeten på cirka 40 miljoner kronor för 2024, där Kista Norra beräknas stå för den största utgiften.

Osäkerheten i investeringstakt och volym för exploateringsprojekten är relativt stor. Investeringstakten för större infrastrukturprojekt bedöms som någorlunda säker, osäkerheten ligger till största delen i investeringstakten för bostadsbyggnadsprojekt, vilket påverkar både VA- och sopsugsutbyggnaden. Bostadsbyggnadsprojekten står för cirka 90 procent av den totala exploateringsutgiften i budget 2024.

Mål- och verksamhetsstyrning

Stockholm Vatten och Avfall är ett kommunalägt bolag och kommunfullmäktige beslutar årligen om verksamhetsmål, ägardirektiv samt i vissa fall även indikatorer och aktiviteter. Utöver dessa har bolaget rådighet att sätta egna mål (nedbrutna från fullmäktiges verksamhetsmål).

Bolaget har inför verksamhetsplanering för år 2024 reviderat bolagets tidigare års styrmodell i syfte att tydliggöra den röda tråden mellan kommunfullmäktiges beslutade mål riktade till stadens samtliga verksamheter och bolagets interna styrning. Bolagets ledning har beslutat om fem perspektiv för att tydliggöra prioriterade områden för styrning och uppföljning. Samtliga perspektiv har en direkt koppling till kommunfullmäktiges mål.

De fem perspektiven Kund, Miljö, Leverans, Ekonomi och Medarbetare syftar till att tydliggöra prioriterade områden för styrning och uppföljning. Samtliga perspektiv ska tas i beaktande vid verksamhetsplanering och ligga till grund för beslut.

2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Stockholm Vatten och Avfall bidrar till målet genom att försörja Stockholm med ett hälsosamt och gott dricksvatten med hög kvalitet och tillgänglighet, genom att avfallshanteringen sköts på ett effektivt sätt och genom att avbrott i leveranserna åtgärdas snabbt.

För att bidra till en ekologiskt och socialt växande stad utvecklas processer och organisation för exploateringsprojekt och bolaget deltar i planeringen för ett växande Stockholm i nya stadsdelar med behov av infrastruktur. Bolaget arbetar för att VA- och avfallsfrågorna ska komma in i ett tidigt skede i stadens planering.

Reningen av avloppsvatten sköts på ett klimatsmart sätt med värmeåtervinning av spillvattnet och en hög biogasproduktion. Det pågår en rad aktiviteter för att nå upp till målen inom miljöområdet, och för att nå målet för matavfallsinsamling uppförs en sorteringsanläggning i Högdalen (RUS). Stockholm Vatten och Avfall driver projektet Stockholms framtida avloppsrening (SFA), vilket kommer att ha stora positiva miljö- och klimateffekter genom bättre rening, mindre bräddningar samt mindre utsläpp av växthusgaser. Arbetet med energieffektiviserande åtgärder fortgår.

Bolaget arbetar för en effektiv leverans av de levererande vattentjänsterna vilket innebär att så stor andel som möjligt av det producerade dricksvattnet ska levereras till kund och att avledningen från kund ska ske på ett sätt som medför så liten miljöpåverkan som möjligt.

2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring

Stockholm ska vara helt fossilbränslefri senast 2040 och stadens egen organisation likaså senast år 2030.

Det reviderade miljöprogrammet 2024-2030 kommer att beslutas under 2024. Som ett led i bolagets arbete med programmet kommer bolaget att ta fram en prioriteringsplan fram till 2030 för att säkerställa nya miljöprogrammets krav. Målet med planen är att sätta rätt fokus på rätt åtgärd vid rätt tidpunkt för att nå så stor effekt som möjligt av arbetet. Det

kommer att tydliggöra den kravbild som ligger på bolaget och som måste ställas i relation till primärt kärnverksamhetens andra behov och utmaningar för att bolaget fortsatt, med hög säkerhet och redundans, ska leverera Avfalls- och VA-tjänster. Vidare kommer miljöprogrammet sannolikt att påverka det hållbarhetsarbete som sker i verksamheten, vilket i så fall medför att bolaget kommer att revidera, remissa och implementera de styrande dokumenten inom hållbarhetsområdet.

Bolaget kommer i inledning av 2024 att ta fram en energistrategi vilken kommer ta hänsyn till Stockholms stads energistrategi som varit på remiss under slutet av 2023. Målet med bolagets energistrategi är att den ska ge ett långsiktigt stöd för energifrågorna och som även inkluderar energieffektiviseringar och solceller.

Bolagets plan för solceller kommer under inledningen av 2024 att uppdateras inom ramen för bolagets energieffektiviseringsplan. Bolaget kommer även att medverka vid uppdatering av stadens solcellskarta. I arbetet med utbyggnad av solceller ingår kartläggning av lämpliga ytor både ur strålningshänseende men även utifrån takkonstruktion med mera. En av svårigheterna med solceller på befintlig anläggning är anläggningarnas väderstreck och takkonstruktion. För att fullt kunna bygga ut med solceller behöver vissa tak genomgå en renovering vilket måste samplaneras med övrig utveckling av anläggningarna. I planerna framöver finns dock redan i närtid solceller på Norsborg västra verk samt vid Bornsjön inplanerat. Vid Bornsjön installeras solceller under slutet av 2023 vid Fågelsta och under 2024 vid kontoret på Talby, en anläggning om cirka 42 000kW. Vid Bornsjön kommer även möjligheterna till batterilagring av solenergi att utvärderas och om möjligt även att testas under 2024.

Bolaget kommer fortsatt att arbeta för att minska elanvändningen därför genomförs bland annat utbyte av belysningsarmaturer på samtliga vattenverk. Då det är stora anläggningar beräknas utbytet trots högt tempo att pågå några år. Det beror bland annat på att det i vissa fall krävs ny dragnings av el ända från elcentral till armaturen, i vissa anläggningsdelar behöver samarbete ske inom flera projekt och i vissa fall planeras anläggningsdelar att inom en snar framtid tas helt ur drift varpå ett utbyte inte är motiverat.

För distribution och avledning används mycket energi för att pumpa vatten och bolaget arbetar för en så effektiv energianvändning som möjligt genom att se över möjligheten att effektivisera pumpning både genom att optimera pumpningen och genom att rensa ledningar så att behovet av energi minskar.

Bolaget fortsätter samarbetet med Stockholm Exergi under 2024. Samarbetet syftar bland annat till att se över hur potentialen för energiåtervinning kan utvecklas ytterligare men även för att utröna om det finns fler områden för samverkan och samarbeten. Genom samarbetet med Stockholm Exergi bidrar bolaget med kunskap kring möjligheterna att utvinna energi från avloppsvattnet. Redan idag utvinns Stockholm Exergi värme från avloppsvattnet vid Henriksdal och i och med ombyggnationen vid Henriksdal kommer flödet att förändras, här pågår ett gemensamt arbete kring hur detta påverkar energiåtervinningen i framtiden.

I enlighet med stadens mål arbetar bolaget med att minska växthusgasutsläppen. Redan idag pågår ett arbete med att minska bolagets växthusgaser, bland annat genom att fasa ut fossila drivmedel från bolagets fordon och maskiner samt minska utsläpp av metan och lustgas från bolagets avloppsreningsverk. Den nya klimathandlingsplanen, en del av det nya miljö-programmet som är under framtagande kommer förhoppningsvis att ge en tydligare bild av vad bolaget ska inrikta sig på för att fortsatt minska växthusgasutsläpp.

Bolaget har sedan tidigare utarbetat en fossilbränslefri plan för att säkerställa fossilbränslefrihet senast 2030. En av de största utmaningarna som bolaget ser avseende utfasning av fossila bränslen är det fossila bränslet som används för reservkraftverken. Under 2024 kommer bolaget utreda och utarbeta förslag på förutsättningar (inklusive långtidslagring) för fossilfritt drivmedel till reservkraftverk.

Bolagets kolsänkor är ett av få sätt som kan väga upp mot de växthusgasutsläpp som bolagets produktion medför. För att möta stadens mål har bolaget för avsikt att under 2024 beräkna vilken kolinlagring kolsänkorna har. Beräkningarna är även en förutsättning för att kunna mäta en klimatpositiv verksamhet. Arbetet med att bli helt fossilfria fortgår, där insatser kring fossilfri kolkälla till avloppsreningen fortsätter. En utredning kring fossilfri kolkälla beräknas vara klar under 2024. Därtill ser bolaget över möjligheten till certifiering av metanol, något som är svårt och där marknaden har dragits med utmaningar som pandemi och krig och ligger något efter de ambitioner som finns.

I linje med bolagets handlingsplan för växthusgaser ska avloppsreningen minska det samlade utsläppet av växthusgaser med 35 procent till 2028. De senaste åren har de största metanutsläppen på Bromma åtgärdats genom installation av en destruktionsanläggning för metan (Vocsidizer). Detta har även installerats på Henriksdal. Fokus kommande år är att hålla en god tillgänglighet på anläggningarna samt att följa upp diffusa utsläpp från ovanjordanläggningarna så att dessa inte ökar.

De största utsläppskällorna vid Henriksdal är från slamhanteringen vid Sickla samt från slamtankarna från rötat slam. En helt ny slamanläggning och slamhantering byggs inom ramen för Stockholms framtida avloppsrening (SFA) som kommer att kapsla in utsläppen men även leda utsläppen till metan-destruktionsanläggningen. Dagens pågående utsläpp är praktiskt omöjliga att leda om då det är mycket låga halter metan i mycket stora luftvolymmer. Dock följs utsläppsmängderna kontinuerligt för att säkerställa att dessa inte ökar. Lustgas härrör främst från den biologiska reningen där kunskapen kring var, när och under vilka förhållanden lustgas bildas i kvävereningsprocessen utvecklas.

Gasemissionsmätare har installerats på Bromma och under 2024 kommer dessa att vara i full drift. Genom dessa kan bolaget dels bättre mäta lustgas-halterna men även följa och ges kunskap om var och när lustgasen bildas för att då sätta in åtgärder. I och med omställningen i Henriksdal pågår ett projekt för att lära och verifiera hur lustgasbildning förändras med de nya bioblocken, detta för att sedan kunna sätta in åtgärder.

Under 2024 kommer bolaget systematiskt identifiera och kartlägga andra restprodukter inom verksamheten samt bedöma dess potential för att kommersialisera eller på annat sätt återanvända produkterna.

De största restprodukterna i VA-verksamheten är slam från avloppsreningen och mull från vattenreningen. Dessa två produkter återförs redan idag till kretsloppet genom spridning på åkermark. Avloppsslammet har under många år genom arbetet med REVAQ⁴ spridits på åkermark och vattenverksmullen har genom strukturerat och hårt arbete av bolagets samlade kompetens och kraft gått från att vara en produkt som använts till deponitäckning till en produkt som sprids på åkermark för att förbättra struktur och minska näringsläckage. Målet är att minst 85 procent av det producerade slammet och den producerade mullen ska återföras till åkermark under 2024.

Slamlagret vid Valsta är även den en bidragande faktor till växtgasutsläppen där hantering av slammet kan påverka utsläppsnivåerna. Valsta avvecklas under 2024 och

⁴ Revaq är ett certifieringssystem med syfte att minska flödet av farliga ämnen till reningsverk, skapa en hållbar återföring av växtnäring samt att hantera riskerna på vägen dit.

slamhanteringen flyttar till LÖT återvinningscentral 2025. I samarbete med LÖT och avvecklingen av Valsta kommer undersökningar och åtgärder kring slamlagningens påverkan på växtgasutsläpp att genomföras.

Näringsläckage till Bornsjön begränsas idag bland annat genom täckdikning och vintergröna åkrar samt genom försiktiga skogsvårdande åtgärder och rening av bottenvatten. Arbetet ligger i framkant när det gäller vattenvård och uppföljning av de arbeten som genomförts under de senaste åren. För att öka insatserna kommer bolaget under 2024 att kartlägga hur näringsläckage och växthusavgång kan begränsas från Bornsjöområdet. Detta kommer sedan att ligga till grund för kommande åtgärder inom området där åtgärder avseende växthusgasavgång och näringsläckage kommer att vägas tillsammans med vattenskydd och Bornsjön som vattentäkt.

Regeringen beslutade sommaren 2022 om förändringar i förordningen om producentansvar för förpackningar (2022:1274). Ett kommunalt insamlingsansvar av förpackningsmaterial införs den 1 januari 2024. I ett första skede omfattar ansvaret det befintliga systemet för förpackningsinsamling och ska vidare utvecklas till ett fullskaligt fastighetsnära insamlings-system till år 2027. Det nya insamlingsansvaret medför en kraftigt utökad driftverksamhet både avseende insamling av fler och för bolaget nya fraktioner samt fler och för bolaget nya anläggningar, återvinningsstationer, som ska skötas och underhållas löpande. Många av stadens cirka 250 återvinningsstationer töms flera gånger om dagen. Utöver detta bedöms cirka 45 000 skötselinsatser krävas årligen (städning, snöröjning, klottersanering med mera). Vidare ska de närmare 2 000 behållarna på återvinningsstationerna löpande underhållas och bytas ut.

Det nya ansvaret är ett insamlingsansvar under producentansvar vilket innebär att producentbolagen har behandlingsansvaret för det insamlade materialet. Lagstiftarens intention är att kommunerna ska få kostnadstäckning för uppdragets utförande. Den ersättningsmodell som tagits fram av Naturvårdsverket verkar dock till nackdel för Stockholm och bolaget väntas inte få kostnadstäckning genom den framtagna ersättningsmodellen. Under 2024 kommer ett fortsatt arbete göras för att påverka modellens utformning till att på ett bättre sätt beakta storstadens utmaningar och därmed högre kostnader. Under året kommer noggrann uppföljning och utvärdering av införandet genomföras i syfte att dra lärdomar och göra erforderliga justeringar av systemet. Parallellt med detta kommer utredning, planering och aktiviteter startas upp inför det utökande ansvar som träder i kraft i januari 2027 gällande fastighetsnära insamling av förpackningsmaterial.

Livsmedelskonsumtion står för 26 procent av hushållens konsumtionsbaserade växthusgasutsläpp. Minskat matsvinn samt ökad biologisk behandling av källsorterat matavfall innebär både en ökad resurseffektivitet och en minskad miljöbelastning. Det finns därmed en stor potential i att matavfall sorteras ut från övrigt avfall så att det kan bli biogas och biogödsel. Från 1 januari 2024 införs EU-direktivets artikel 22 i svensk lag vilket medför att bioavfall antingen ska separeras och materialåtervinns vid källan, eller samlas in separat och då inte får blandas med andra typer av avfall. För Stockholm del väntas detta medföra att den totala mängden insamlat matavfall minskar eftersom en icke försumbar mängd matavfall i dag går från matavfallskvarnar till ledningsnätet. Dessa mängder får från och med 2024 inte räknas som insamlat matavfall då det inte är separat sorterat från annat avfallsslag (spillvatten). Under 2024 fortsätter arbetet för att öka matavfalls-insamlingen bland annat genom kommunikativa insatser. Fokus under året ligger på införandet av matavfallsinsamling

genom optisk sortering inför idrifttagningen av eftersorteringsanläggningen Resursutvinning Stockholm.

Eftersorteringsanläggningen Resursutvinning Stockholm planeras att driftsättas under 2024. Anläggningen kommer att göra matavfallsinsamling möjligt även i de fastigheter där separat sortering i dag är utesluten på grund av platsbrist och/eller arbetsmiljöskäl. Som exempel kan nämnas de cirka 2 000 flerbostadshus som i dag har säckhämtning. Säckar är utifrån arbetsmiljö ett ej godkänt insamlingssystem för separatsorterat matavfall.

Införandet av eftersorteringsanläggningen Resursutvinning Stockholm med utsortering av fraktionerna matavfall, plast samt magnetisk och icke-magnetisk metall kommer generera en tydlig klimatnytta i form av minskade växthusgaser till atmosfären. Anläggningen kommer årligen eftersortera cirka 150 000 ton restavfall från hushållen. Anläggningen bedöms bidra till en total minskning av stadens koldioxidutsläpp på cirka 32 700 ton per år. Den bästa sorteringen görs av oss människor. Trots detta hamnar stora mängder återvinningsbara fraktioner i restavfallet. Som exempel bedöms cirka 65 procent av förpackningsplasten i Stockholm hamna i restavfallet. Genom att sortera ut återvinningsbara fraktioner bidrar anläggningen till en minskning av mängden restavfall som går till förbränning samt minskar andelen plast i det avfall som förbränns.

Plastanvändningen och mängden plastavfall har ökat de senaste tio åren. Naturvårdsverkets siffror för 2020 visar att plastanvändningen i Sverige har ökat med nästan 300 000 ton per år sedan 2010. Stora mängder plast hamnar i restavfallet, som exempel bedöms att cirka 65 procent av förpackningsplasten i Stockholm hamnar i restavfallet. Idag går all plast i restavfallet till förbränning och därmed in i fjärrvärmeproduktionen. Genom NIR-avläsning (Near Infra Red) kommer anläggningen Resursutvinning Stockholm kunna sortera ut plast från restavfallet. Vid full drift bedöms den utsorterade mängden plast uppgå till cirka 15 600 ton per år. Anläggningen möjliggör därmed att den fossila plasten i fjärrvärmeproduktionen minskar samt möjliggör materialåtervinning av det utsorterade materialet. Införandet av sorteringsanläggningen kommer under 2024 innebära omfattande förändringar i ruttplanering och körturer kopplat till insamling av avfallet från fastigheterna i staden. Viktiga fokus för 2024 är således att säkerställa drift och förvaltning av anläggningen samt säkerställande av insamlingslogistiken kopplat till införandet.

Genom att ta avstamp i EU:s avfallshierarki ser kommunen till att arbeta för att förebygga uppkomsten av avfall och främja återanvändning. Ändligen resurser ska tas till vara för att kunna återvinnas och det avfall som ändå uppstår ska tas om hand på bästa möjliga sätt för att uppnå största möjliga resurseffektivitet.

Avfallsplanen utgör den ena delen av kommunens renhållningsordning medan den andra delen utgörs av föreskrifter. Föreskrifterna har ställts ut till samråd under senare delen av 2023 och väntas tas till kommunfullmäktige i början av 2024. Revideringen beaktar bland annat ny lagstiftning kopplat till förpackningsmaterial.

Bolaget utvecklar tjänster och system i syfte att öka utsortering, återanvändning och en miljöriktig avfallshantering. Tillsammans med aktiv kommunikation och miljöstyrande taxa verkar bolaget för att få stockholmarna att minimera sitt avfall, medverka till återbruk och sortera sitt avfall på bästa sätt utifrån avfallshierarkin/avfallstrappan. Bolaget strävar efter att flytta avfallet högre upp i avfallstrappan med målet att så lite avfall som möjligt ska

uppstå, och det som ändå uppstår ska tas omhand så resurseffektivt som möjligt.

Under 2024 kommer särskilt fokus läggas på textil och återbruk av textil, inte minst mot bakgrund av föreliggande förslag till ny lagstiftning med kommunalt insamlingsansvar för textil från år 2025.

Bolaget fortsätter att sträva efter att ha en hög andel schaktfritt byggande. För avloppsledningsnätet har det under de senaste åren lyckats relativt väl och erfarenheterna från de projekten blir värdefull input i kommande projekt.

Bolaget lägger stort fokus på schaktmassor och att öka andelen massor som kan återanvändas på platsen och cirkuleras genom olika åtgärder. Nya ramavtal har upphandlats under 2023 med en ökad kravställning avseende cirkularitet och hantering av schaktmassor. Under 2023 har det också implementerats nya rutiner för uppföljning av miljökrav i entreprenaderna, bygg- och startmötesprotokoll har uppdaterats med nya och utökade punkter, bland annat läggs fokus på drivmedel och avfallshantering. Under kommande år förväntas de ökade kraven och rutinerna för uppföljning att successivt få effekt och bidra till bland annat minskade utsläpp.

Stockholm Vatten och Avfall samverkar med stadsledningskontoret, miljöförvaltningen och trafikkontoret genom ett sedan tidigare etablerat forum där syftet är att arbeta tillsammans i strategiska frågor gällande miljö- och klimatkommunikation. Målet med samarbetet är bland annat att ta fram planer för att stödja stadens styrande dokument för miljö och klimat på kommunnivå.

Under 2024-2025 kommer bolaget göra en kartläggning över bolagets FoU-verksamhet för att åstadkomma en bättre samordning och utveckling. Bolaget kommer även se över nuvarande och kommande samarbeten, både nationellt och internationellt. Att se över hur bolaget kan åstadkomma en snabbare klimatomställning med hjälp av EU eller andra finansiärer kommer ingå i genomlysningen.

Vidare avser bolaget att under första halvåret 2024 arbeta med att ta fram nyckeltal för VA-verksamheten och avfallsverksamheten. Arbetet kommer att ske genom omvärldsanalys, workshopar och med den samlade kompetensen inom bolaget.

Under 2024 kommer bolaget fortsätta analysera vattenanvändningen och arbeta med informationsinsatser för att öka förståelsen för hur det ser ut med vattenanvändningen idag och i framtiden. Nulägesanalysen som är gjord för 2023 kommer ligga till grund för det fortsatta arbetet. Positivt är att bolaget redan idag ser att vattenförbrukningen i liter per invånare minskar.

Ägardirektiv	Bolagets aktivitet
 Analysera Stockholmarnas vattenanvändning och arbeta systematiskt med att minska vattenkonsumtion i syfte att minska framtid investeringsbehov och energianvändning	Fortsätta analysera vattenanvändningen och arbeta med informationsinsatser (både internt och externt)
 Arbeta för att öka andelen insamlat matavfall	Utöka antalet kunder med optisk sortering

Ägardirektiv	Bolagets aktivitet
 Arbeta förebyggande i enlighet med avfallstrappan för att minska uppkomsten av avfall, bl. a. genom stärkt kommunikation gentemot stockholmarna om hur de kan återbruka eller återvinna textilier.	Inrätta arbetsgrupp för förebyggande arbete och kommunikation
 Fortsätta utreda potentialen för energiåtervinning från VA-nätet tillsammans med Stockholm Exergi	Samverka med Sthlm Exergi och miljöförvaltningen avseende energiåtervinning från spillvärme i avlopp.
 Genomföra en pilot för att minska antalet tömningar av fettavskiljare genom biotekniska lösningar, utreda hur en dispens från tömning kan utformas, och utvärdera ekonomiska och ekologiska effekter, i syfte att minska utsläpp från transporter och sänka kostnader	Inledningsvis ta fram förslag på och ange förutsättningar för utformning samt utvärdering av pilot, i nästa steg genomföra.
 I samråd med kommunstyrelsen verka för att stadens förvaltningar och bolag i sin miljö- och klimatkommunikation använder bolagets kommunikationskoncept för ökad matavfallsinsamling	Inrätta forum för kommunikationskoncept
 Inom ramen för svenskt och europeiskt klimatkontrakt 2030 arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetssätt och en ökad externfinansiering från staten och EU för att åstadkomma en snabbare klimatomställning	Kartlägga bolagets FoU-verksamhet för bättre samordning och utveckling samt se över nuvarande och kommande samarbeten, både nationellt och internationellt. Se över hur bolaget kan åstadkomma en snabbare klimatomställning med hjälp av EU eller andra finansiärer kommer ingå i genomlysningen.
 Installera solceller på mark och på tak för att ta ett större ansvar för stadens mål om egenproducerad el, givet bolagets betydande del av stadens totala energikonsumtion	Uppdatera bolagets solcellsplan.
 Kartlägga flödena av odebiterat vatten och ta fram en strategi för hur mängden odebiterat vatten ska minska i syfte att minska framtida investeringsbehov och energianvändning	Kartlägga odebiterade flöden av dricksvatten
	Ta fram strategi för minskning av odebiterat flöde av dricksvatten
 Ta fram en långsiktig plan för biokolsproduktion av trädgårdsavfall	Framtagande av plan för biokolproduktion
 Ta fram prioriterade nyckeltal för VA-verksamheten och avfallsverksamheten	Utarbeta nyckeltal för VA-verksamheten och avfallsverksamheten genom exempelvis workshops samt nyttja bolagets samlade kompetens inom området.
 Utreda och vidta åtgärder som kan minska utsläpp av lustgas och metangas vid bolagens anläggningar och i avloppsnätet	Mäta och utvärdera lustgasbildningen i processen med de nya mätarna på Henriksdal och Bromma.
 Verka för att skapa förutsättningar för ökat återbruk samt etablera och driva återbruk i alla delar av staden samt erbjuda möjlighet för invånarna att kunna reparera föremål och textilier	Utveckla målgruppsanpassade strategier
 Verka för utfasning av fossil plast i samhället och i stadens fjärrvärmeproduktion, bland annat genom ökad utsortering och materialåtervinning av plast.	Provdraft av Resursutvinning Stockholm

Ägardirektiv	Bolagets aktivitet
 Verka för ökad fastighetsnära insamling	Handlingsplan förpackningsinsamling 2027

Ägardirektiv	Indikator	Årsmål	Årsmål (KF)
 Öka energieffektiviseringen av fastigheter och verksamheter för att nå stadens mål att minska energianvändningen med 10 procent, med fokus på att minska effektopparna	 Elproduktion baserad på solenergi		9 000 MWh
	 Köpt energi i stadens organisation		1 735 GWh
	 Relativ energianvändning	5 (kWh/enhet)	Tas fram av nämnd/styrelse
	 Restavfall per invånare som går till förbränning		185 kg/inv
Aktivitet (KF)			
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, arbetsmarknadsnämnden, servicenämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Stockholm Vatten och Avfall AB och S:t Erik Markutveckling AB utreda och planera för en återbrukscentral av byggmaterial för stadens verksamheter där kvarteret Gjutmästaren i Ulvsunda ska utgöra pilot			
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med servicenämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser utreda de materialflöden i staden som har störst miljö- och klimatpåverkan och ta fram förslag på åtgärder för ökad resurseffektivitet och cirkulära materialflöden			
 Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden ta fram en plan och finansieringsmodell för att identifiera platser för insamling av förpackningar samt skrymmande förpackningar i staden för att möta kommande lagkrav			

2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar

Bolaget är ansvariga för Mål 6, Rent vatten och sanitet, inom stadens arbete med Agenda 2030. En stor del av bolagets arbete inom biologisk mångfald är att minska negativ miljöpåverkan på Östersjön och sjöar/vattendrag inom staden vilket ingår i arbetet med detta mål.

Bolaget har tagit fram en handlingsplan för biologisk mångfald, som beskriver hur bolaget bör hantera grundförutsättningar för arbetet inom biologisk mångfald utifrån miljöprogrammet. Arbete med förankring och hantering av denna plan fortsätter under 2024.

I bolagets grunduppdrag ingår att avleda avloppsvatten med så liten miljöpåverkan som möjligt. Bolaget bidrar till en ökning av biologisk mångfald genom att bland annat jobba med åtgärder i enlighet med framtagna lokala åtgärdsprogram, LÅP för god vattenstatus. I åtgärderna beaktar man möjligheten att stärka och utveckla den biologiska mångfalden genom aktiva val i utredningsskedet. Vid drift- och underhåll av dagvattenanläggningar beaktas också möjligheterna att stärka den biologiska mångfalden.

Vidare samverkar bolaget med staden inom ramen för "Handlingsplan för klimatanpassning" där bland annat behov och åtgärder för att minska konsekvenserna av skyfall eller samhällsstörande regn beaktas. För att minska samhällsstörningarna behövs ofta en kombination av åtgärder där åtgärder som faller inom bolagets ansvar identifieras och läggs in i åtgärdsplaner. I åtgärderna beaktas möjligheten att öka den biologiska mångfalden.

Vid Bornsjöegendomarna arbetar bolaget kontinuerligt och aktivt med att gynna biologisk mångfald. Det tillsammans med att skydda vattenkvaliteten i Bornsjön är en viktig del i VA-verksamhetens arbete. Jordbruket som är kravmärkt bidrar starkt men även skötseln av skogsmark ger en högre mångfald med omställning från stora monokulturer av gran till högre andel lövträd och blandskog. Vid Bornsjön och runt Norsborgs vattenverk har det anlagts blomsterängar för att främja pollinering och döda ekar och sandhögar främjar solitärbin runt Bornsjön.

Bolaget främjar och stöttar befintligt friluftsliv i området för rekreation där påverkan på Bornsjöns vattenkvalitet är ringa så som att färdigställa ytterligare delar av naturstigar i området och tillgängliggöra detta på naturkartan. Även runt bolagets andra anläggningar främjas den biologiska mångfalden genom att bevara och främja det djur och naturliv som är såväl i som runt anläggningarna. Bromma reningsverk är hem åt flertalet spindelarter och Norsborgs vattenverk har en fasanflock. På Henriksdalsberget finns även bikupor för att främja pollinering.

Under 2024 kommer bolagets VA-verksamhet att genomföra tvåstegsdikning vid modellflyg-banan för att minska erosion och öka den biologiska mångfalden.

Vidare fortsätter bolaget i sin projektverksamhet att arbeta med att bidra till ökad biologisk mångfald och kommer under året bland annat att utifrån den checklista och förslag på åtgärder för olika platser som tillhandahålls av miljöförvaltningen titta på lämpliga åtgärder i de enskilda projekten. Exempel är lokala åtgärdsprogram där åtgärder för att öka den biologiska mångfalden görs genom att till exempel lämna kvar träd, stubbar och kvistar, sandhögar med mera till humle- och groddjursbo. Artinventeringar görs alltid i dessa projekt för att ta hänsyn till och gynna den biologiska mångfalden på platsen.

Inom ramen för Stockholms framtida vattenförsörjning, SFV, har bolaget genomfört en utredning för att ta reda på vilket klimatanpassningsarbete som bör ske på bolagsgemensam nivå, för att säkerställa ett effektivt arbetssätt inom bolaget.

För att stötta stadens klimatanpassningsarbete krävs strategisk kommunikation som ökar förståelsen för de nya situationer och anpassningar som dagens och morgondagens stockholmarna kan ställas inför. Proaktiv kommunikation och samverkan ska lyfta goda exempel, stärka stadens arbete samt förenkla för stockholmarna.

Klimatanpassning är ett område vars olika aktörers vidtagande av åtgärder eller inte kan få stor påverkan på annan aktör varför samordning är av stor vikt.

Ägardirektiv	Bolagets aktivitet
 Utreda gränssnitt mellan skyfallslösningar och dagvattenlösningar samt aktivt söka möjliga externa finansieringskällor	Genomföra utredning om gränssnitt mellan skyfallslösningar och dagvattenlösningar. Göras i samverkan med trafikkontoret.
	Söka extern finansiering om möjligt, av skyfallslösningar och dagvattenlösningar.
	Undersöka möjligheterna till extern finansiering av skyfallslösningar och dagvattenlösningar.

Ägardirektiv	Bolagets aktivitet
 Verka för att den egna verksamheten bidrar till stärkt biologisk mångfald vid arbeten och återställande av mark	Öka kunskapen i verksamheten om alternativa, rimliga åtgärder för att stärka biologisk mångfald i enskilda projekt

Aktivitet (KF)
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, servicenämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholm Vatten och Avfall AB utreda och lämna förslag på hur klimatanpassningsarbetet ska genomföras. Prioritering, ansvarsfördelning, upphandling och avrop av konsulter ska definieras
 Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samråd med kommunstyrelsen och trafiknämnden utreda funktion och ansvar för en kontaktväg in för medborgare vid skyfall och översvämningar, samt ha beredskap för kommunikationsinsatser gentemot invånare
 Stockholm Vatten och Avfall AB ska ta fram en skötselplan för bolagets skog och mark runt Bornsjön med fokus på att säkra dricksvattenkvaliteten, binda mer koldioxid i skog och mark, exempelvis anläggande av våtmarker, stärka den biologiska mångfalden, samt skapa rekreativa värden
 Trafiknämnden ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, berörda stadsdelsnämnder, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen påbörja arbetet med att ta fram åtgärdsplaner baserat på genomförd risk- och sårbarhetsanalys för skyfall

2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar

Bolaget har under många år löpande arbetat med att fasa ut fossila drivmedel från bolagets fordonsflotta. Bolagets personbilar och lastbilar använder förnyelsebart bränsle till 94 procent idag. Bolaget har endast elbilar i sin bilpool. I fordonsarbetet ingår även att säkerställa att bolaget inte har flera fordon än vad som krävs.

Vidare har bolaget tagit fram upphandlingskrav för att minska fossila drivmedel i leverantörsled. Dessa krav kommer att implementeras i bolagets kategoristyrningsarbete, vilket innebär att dessa krav säkerställs i upphandlingar rörande fordon, maskiner och transport.

Stockholms stad planerar att inrätta en miljöbilszon klass 3 i ett område i city 31 december 2024 och besluta om att en utökning tas under första halvåret år 2025 samt att Gamla stan ska bli en stadsmiljözon med mer plats för stadsliv och människor och mindre för bilar. Mot bakgrund av det avser bolaget att göra en samordnad analys avseende hur detta påverkar bolaget över tid.

Bolaget kommer under 2024 genomföra en nollmätning av antalet parkeringsplatser med laddinfrastruktur i relation till det totala antalet parkeringsplatser. Därefter kommer en plan tas fram för fortsatt arbete inom bolaget.

Bolagets användning av schaktfria tekniker bidrar oftast till att minska utsläppen samt att framkomligheten i staden ökar jämfört med när traditionella schakter används. Bolaget

fortsätter att sträva efter att ha en hög andel schaktfritt byggande vilket får positiv effekt både på framkomlighet och utsläpp då schakter och tillhörande avstängningar minskar i andel.

Indikator (KF)	Årsmål	KF:s årsmål
 Andel parkeringsplatser med laddinfrastruktur	30 %	Tas fram av nämnd/styrelse

Aktivitet (KF)
 Stockholms Hamn AB ska i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB utreda förutsättningarna för en infrastruktur för distribution av flytande biogas (LBG) till sjöfarten på Stadsgårdskajen, varifrån en fossilfri färjetrafik till Åbo planeras

2.4 Stockholmnarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer

Bolagets uppdrag att producera dricksvatten och rena avloppsvatten till cirka 1,5 miljoner stockholmare har stockholmnarnas hälsa i fokus. Dricksvattnet skall alltid vara hälsosamt och rent och minst uppfylla Livsmedelsverkets krav på dricksvatten. Det renade avloppsvattnet skall minst uppfylla kraven i miljötilståndet och slammet skall uppfylla REVAQ-certifieringen för spridning på åkermark.

Bolaget ska analysera Stockholmnarnas vattenanvändning och arbeta systematiskt med att minska vattenkonsumtionen i syfte att minimera framtida investeringsbehov och energianvändning. Bolaget kommer under 2024 att se över möjligheten att effektivisera dessa analyser genom att bygga en central datahantering med möjliga analysverktyg och dashboards. Även dataanalysmodeller kan bli aktuella för analys av vattenanvändningen som kommer möjliggöra bättre beslutsunderlag för att systematiskt minska vattenkonsumtionen.

Vidare kommer bolaget genomföra aktiviteter såsom tester av ny teknik, samverkan med IoT Stockholm och omvärldsbevaka med koppling till installation av slutkundsmätare.

Bolaget genomför åtgärder enligt de lokala åtgärdsprogrammen för god vattenstatus och för att få upp takten i genomförandet. Vidare arbetar bolaget efter "Färdplanen för tillskottsvatten" med att minska mängden tillskottsvatten i ledningsnätet. Det medför både mindre risk för bräddningar av orenat avloppsvatten och att mindre vatten leds till reningsverken vilket är positivt för deras processer.

Recipientkontroll och dricksvattenkontroll inryms inom bolagets uppdrag vilket innebär att bolaget har funktioner som kontinuerligt arbetar med insamling av data och analys av både recipienters status och dricksvattnets status. För dessa funktioner är de skadliga, svårnedbrytbara och hormonstörande ämnena viktiga att följa och bevaka.

I den ständigt löpande förvaltningen av ledningsnätsanläggningen arbetar bolaget med att bland annat utreda och åtgärda felkopplingar, minska risken för bräddningar genom spolning och rensning av ledningar och pumpar och att förnya ledningar. Detta arbete leder till mindre risk för oönskade utsläpp som påverkar omgivningen negativt och bidrar till en tryggare leverans av vattentjänster.

Bolaget arbetar aktivt med uppströms och nedströmsfrågor. Mälaren är den huvudsakliga dricksvattentäkten där ett aktivt arbete med att dels löpande synliggöra Mälaren som

dricksvattentäkt dels insatser av mer punktvis karaktär genom exempelvis informationskampanjer eller yttranden. Östra Mälarens vattenskyddsområde där bolaget tillsammans med Norrvatten och Ekerö kommun är huvudman är ett stort geografiskt område i vilket påverkan på vattenproduktionen är som störst. Dock påverkar tillrinningsområdet hela sjön och ämnen som PFAS och stor avrinning i de västra delarna på verkar östra delarna med viss fördröjning, 0,5-2 år. Bolaget arbetar tillsammans med övriga huvudmän samt andra intressenter, exempelvis VAS-rådet, Vatten- och avloppssamverkan i Stockholms län vilket är en samverkan mellan länets kommuner och deras VA-organisationer, och länsstyrelsen för att synliggöra och säkerställa Östra Mälaren som dricksvattentäkt. Det sker bland annat genom att tillse att vattenskyddsföreskrifterna efterlevs, genom information till båtägare och industrier med mera. Med de nya dricksvatten-föreskrifterna kommer detta arbete att bli än viktigare där såväl vattenskydd som strängare krav på exempelvis PFAS återfinns. Arbetet med att minska PFAS sker både genom uppströmsarbetet, minskad tillförsel till vattentäkt samt genom ytterligare rening i vattenverken.

Bolaget ansvarar för industritaxan och tillsyn av verksamheter, till exempel stora infrastrukturprojekt, industrier och företag och säkerställer att villkor och gränsvärden efterlevs. Löpande sker tillsyn bland annat på förbifarten, förvaltning för utbyggd tunnelbana, Stockholms framtida avloppsrening, SFA, industriområden och särskilda verksamheter.

Bolaget arbetar aktivt med att kontrollera alla inköp av produkter, att dessa följer de krav som ställs samt att fasa ut U- och R-ämnen. Eftersom laboratorierna genomför kontroll av dricksvatten och avloppsvatten enligt särskilda kontrollerade och föreskrivna metoder finns det en viss fördröjning och svårighet att fasa ut vissa ämnen. Användningen sker dock i så liten utsträckning som möjligt och under väldigt kontrollerade former i mycket små volymer vid bolagets laboratorier på verken.

Dricksvattendirektivet och dricksvattenföreskrifterna trädde i kraft 2023 och implementering av nya gränsvärden, förändrad rapportering med mera sker fram till 2026. För dricksvattenproduktionen på bolaget innebär det att reduktion av PFAS kommer att behöva ske vid Lovö vattenverk och troligen även vid Norsborgs vattenverk då Mälaren ligger strax över kommande gränsvärden. Vid Lovö byggdes snabbfilter om till kolfilter vilka togs i drift under 2023, och som har en mycket god reduktionsförmåga avseende PFAS. Gångtid och drift kommer att optimeras och utvärderas under 2024. Parallellt med detta genomförs utredningar för PFAS reduktion på den andra halvan av produktionen vid Lovö samt möjligheterna på Norsborg. Val av reningsteknik kommer att ske i flera steg där steg ett som pågår innebär en rening som går att genomföra i befintlig anläggning med liten inverkan på produktionen och är snabb att installera. Steg två är att bygga om eller på sikt bygga nytt för att långsiktigt säkra och effektivisera PFAS reningen med avseende på gångtid och driftkostnad. Steg två kräver dock större ingrepp i befintliga anläggningar alternativt stora tillkommande byggnationer vilket har en betydligt längre genomförandetid än till 2026.

Arbetet med att bygga ut och bygga om Henriksdals reningsverk fortsätter där fler och fler linjer med membranrening byggs om. Perioden 2023-2024 är ur reningshänseende den mest utmanande då ombyggnationen är i en fas där den hydrauliska kapaciteten är som lägst, från 2025 när nästa membranlinje tas i drift ökar kapaciteten och belastningen på verket minskar. Membranrening är en förutsättning för rening av exempelvis PFAS och läkemedels-rester. Bolaget fortsätter under 2024 arbetet med att förbereda för ytterligare utbyggnad av Henriksdal med tekniker för avskiljning av PFAS och läkemedelsrester parallellt med upp-strömsarbetet som syftar till att minska belastningen på inkommande

vatten. Dock ser bolaget att det behövs ett bredare arbete i samhället både genom kunskap men även lag-stiftning för att minska påverkan och tillförsel.

Bolaget arbetar aktivt med en nära och proaktiv kommunikation för att påverka beteende för en miljöriktig och hållbar vattenanvändning, samt förflytta stockholmarna uppåt i avfalls-trappan. Det innebär att bolaget är lyhörda och har stockholmarna i fokus, för dialog med olika målgrupper för att förstå deras behov och utvecklar tjänster och kommunikationen. Sedan många år tillbaka arbetar bolaget med att lära och uppmuntra stockholmarna till ett gott beteende och inte slänga ovidkommande material och ämnen i avloppet. Under åren har detta gett effekt exempel genom att kadmium och silver nästan inte förekommer i avlopps-vattnet. Under 2024 kommer arbetet att fortsätta genom såväl riktade kampanjer till industrier och mer generella till allmänheten genom exempelvis; tvättmonstret, fettmonstret och våtservettmonstret.

Ågardirektiv	Bolagets aktivitet
 Arbeta med åtgärder i enlighet med lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster för att uppnå god ekologisk och kemisk status och prioritera åtgärder som bidrar till stadsutveckling	Lämna över fem åtgärder från de lokala åtgärdsprogrammen för god vattenstatus till genomförande.
 Bidra med expertis inom sjörestaurering vid genomförandet av lokala åtgärdsprogram för god vattenstatus	Bidra med expertis vid sjörestaurering på uppdrag av Exploateringskontoret.
 I samarbete med kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafikenämnden samordna nämnder och bolagsstyrelser för en enhetlig och effektiv kommunikation i miljö- och klimatfrågor som stödjer stadens miljö- och klimatmål och medverkar till delaktighet och engagemang hos målgrupper och samarbetspartners	Samverka med staden i strategisk miljö- och klimatkommunikation.
 Utredda möjlighet och förutsättningar för att installera läkemedelsteknik vid Henriksdals reningsverk för att möta kommande lagkrav	Ta fram en första rapport kring övergripande förutsättningar för att installera läkemedelsteknik och förslag till vidare utredningar och fördjupningar.
 Vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 6 Rent vatten och sanitet	Utarbeta förslag till plan samt sammankalla till en arbetsgrupp i bolaget för att säkerställa att en bred analys av bolagets arbete genomförs och vars uppdrag är att föreslå och arbeta med förbättringsåtgärder.

Indikator (KF)	Årsmål	KF:s årsmål
 Andel avslutade bygg- och anläggningsentreprenader där varor miljöbedömts och loggats i Byggvarubedömningen		Tas fram av nämnd/styrelse

Indikator (KF)
 Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med Stockholms Stadshus AB och kommunstyrelsen utreda möjligheten att införa en progressiv taxa på vatten i syfte att minska förbrukningen och framtida investeringsbehov
 Stockholms Hamn AB ska i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB samordna en gemensam och stationär lösning för hantering av grå- och svartvatten

Indikator (KF)

 Trafiknämnden ska i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB ta fram ett investeringsprogram för utredande och genomförande av åtgärder i de lokala åtgärdsprogrammen för vattenförekomster i enlighet med gällande dagvattenavtal och under 2024 söka avsätta medel i central medelsreserv för genomförande av åtgärder

3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd

Bolaget arbetar för att leverera långsiktigt hållbara vatten- och avfallstjänster. En viktig del i det är att skapa förutsättningar för en lång planeringshorisont där förutsättningar och behov är kända.

Bolaget har under 2023 arbetat och kommer fortsatt att arbeta med en förändrad verksamhets- och målstyrning med tydlig koppling till bolagets förändrade budgetprocess. Förändring kommer att ge bättre förutsättningar för en samlad bild av bolaget på kort och lång sikt, tydliggöra prioriteringsbehov, den kravbild som ligger på bolaget som måste ställas i relation till primärt kärnverksamhetens andra behov och utmaningar för att bolaget fortsatt, med hög säkerhet och redundans, ska leverera Avfalls- och VA-tjänster.

Bolaget arbetar med utgångspunkt i riktlinjer och principer inom den ekonomiska styrningen för såväl drift som investeringar för att bland annat hålla budgeterade kostnadsramar och skapa en ekonomi som är hållbar över tid. Eventuella avvikelser i form av utökningar eller liknande beslutas av avdelningschef/VD i form av skriftliga beslutsunderlag. Bolaget arbetar aktivt för att nå en så hög effektivitet som möjligt i bolagets processer för att därmed nå kostnadseffektivitet i bolaget som stort. Under 2024 avser bolaget att fortsatt arbeta med bolagets investerings- och ekonomistyrning för att säkerställa effektiva processer och god intern kontroll. Det kommer bland annat att ske genom att utarbeta en modell för livscykelkostnadsanalys.

Bolagets ekonomi ska bidra och säkerställa att bolaget kan fortsatt kan verka och utföra bolagets uppdrag, idag och i framtiden. Bolaget är avgiftsfinansierat och icke vinstdrivande. Taxorna ska täcka kostnader som prioriterade investeringar genererar samtidigt som den löpande verksamheten säkerställs. Bolaget arbetar för en stabil ekonomi med god prognossäkerhet för såväl investeringar som drift, där uppföljning är en naturlig del i ekonomistyrningen, och korrekt finansiering av verksamheten. Den geopolitiska och finansiella oro som råder bedöms fortsätta under 2024 och därmed addera osäkerhet rörande den framtida utvecklingen av flera kostnader. Bolaget tar ut olika taxor för vatten- och avlopps-verksamheten respektive avfallsverksamheten. Båda dessa taxor revideras årligen.

Finansieringen av den allmänna vattenanläggningen sker via taxereglerade avgifter samtidigt som det totala avgiftsuttaget inte får överstiga de faktiska kostnader som uppstår för att fullgöra uppdraget (självkostnadsprincipen).

Kostnader rörande vattenproduktion, avloppshantering och ledningsnät förväntas fortsätta stiga under de kommande åren, främst rörande kapitalkostnader (avskrivningar, räntor) men även driftkostnader (material, entreprenad, energi, personalresurser, med mera).

För Stockholm Avfall gäller att de uppgifter som ligger inom kommunens avfallsansvar och som inte får lämnas över till bolag åligger Avfallsnämnden som verksamhetsansvarig nämnd. Inom ramen för Avfallsnämndens ansvar återfinns beredning av avfallstaxan.

Avfallstaxan revideras årligen. I taxans årliga förändring ligger bland annat kostnadsdrivande lagförändringar såsom insamlingsansvaret för förpacknings-material samt ambitionshöjningar såsom fler utsorterade fraktioner, förbättrande och mer miljöriktiga behandlingsmetoder, ökad service och fler återbrukstjänster.

Avfallstaxan är redan idag differentierad vilket innebär att den styr mot en miljöriktig och resurseffektiv avfallshantering, goda arbetsmiljöförhållanden och ökad sortering. Genom detta premieras utsortering, goda hämtningsförhållanden med bra arbetsmiljö och effektiva hämtningsmetoder. Taxan är utformad så att det ger stor effekt om man sorterar sitt avfall. Om hushållen sorterar ut allt matavfall och alla förpackningar kan de minska sina kostnader, exempelvis genom längre hämtningsintervaller och minskade vikter/volymer.

Avfallshanteringen blir dyrare när staden ställer om till mer hållbara flöden. De avfallslösningar som erbjuds idag är väsentligt bättre för människa och miljö än de historiska. Bolaget utvecklar tjänster, förbättrar servicen och samlar in och behandlar fler fraktioner i syfte att återbruka och återvinna allt mer. I dag arbetar bolaget för att mer ska gå till återbruk, användas i cirkulära flöden eller återvinnas. Ett ansvarsfullt omhändertagande kostar mer och det är idag självklart att ta ett större ansvar för en hållbar stad.

Avfallsbolagets intäkter utöver taxan utgörs till stor del av materialintäkter (metall och wellpapp). Världsmarknadspriset på materialet avgör storleken på intäkten. Utöver detta erhålls avgifter för företag vid avlämning av grovavfall. Vidare infördes under 2023 ett samarbete med SÖRAB för att möjliggöra kommunöverskridande besök på återvinningscentraler vilket genererar en intäkt för bolaget utanför taxan. För kommande år planeras fortsatt arbete i syfte att utöka antalet kommuner med motsvarande kvittningsavtal. Vidare kommer arbete göras för att påverka ersättningsmodellen gällande insamlingsansvaret för förpackningar. Syftet är att avfallstaxan inte ska belastas med kostnader för producentansvarsmaterial.

Under 2024 avser bolaget att fortsätta se över finansieringsmöjligheter, såsom taxemodeller, externa affärer, bidrag och samarbete med andra kommuner i syfte att säkerställa en hållbar finansiering av verksamheten över tid.

Bolaget kommer att utreda möjligheten till avfallsverksamhet i egen regi och ett särskilt fokus kommer att läggas på möjligheten att säkerställa avfallsverksamheten i händelse av kris och krig. För mer information om redundans och säkerhet se avsnitt 3.5.

Ägardirektiv	Bolagets aktivitet
 Arbeta för att motverka behov av taxeökningar	Se över finansieringsmöjligheter och externa affärer.
 Delta i arbetet med Digital Futures i syfte att genom digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför	Delta i arbetet med Digital Futures i syfte att genom digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför.
 Delta i stadens digitaliseringsarbete och i samverkansavtalet med KTH samt samverka med andra forskningsinstitutioner	Representera bolaget i stadens digitaliseringsarbete i enlighet med stadens kvalitetsprogram.
 Fortsätta arbetet med att på sikt återta delar av sophämtningen i egen regi	Fortsatt utredning av egen regi inom insamlingsverksamheten med fokus på samhällsviktig funktionalitet
 Förstärka sin projektstyrning, kostnadsuppföljning och ekonomiska återrapportering till bolagsstyrelse och ägare	Ta fram modell för livscykelkostnadsanalys

Ägardirektiv	Bolagets aktivitet
 Utredda möjligheterna att återta delar av återvinningscentralerna i egen regi	Utredda egen regi AVC med fokus på samhällsviktig funktionalitet

3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb

Stockholm Vatten och Avfall arbetar proaktivt för att ge fler stockholmare som står långt från arbetsmarknaden möjlighet till jobb vilket bolaget gör genom en rad aktiviteter.

Bolaget tillhandahåller Stockholmsjobb vilket innebär öronmärkta arbetstillfällen vilka har till syfte att sänka trösklar och ge individer möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Vidare har bolaget kontakt med arbetsmarknadsförvaltningen och jobbtorgen, annonserar lediga platser och administrerar nya anställningar. En viss begränsning råder dock i bolagets centrala kollektivavtal vilket innebär att bolaget idag inte har samma möjlighet som stadens förvaltningar att erbjuda tillfälliga anställningar. Under 2023 har Yrkeskollektivets avtalsområde omförhandlats där möjligheten att erbjuda tillfälliga anställningar har ökat. Bolaget fortsätter att driva detta som en aktuell utvecklingsfråga även för tjänstemannafacken.

Under 2024 avser bolaget att verka för en kollektivavtalsförändring som kan öka möjligheten att ta emot Stockholmsjobbare även för tjänstemannasektorn. Bolaget kommer att verka för att äldre medarbetares kunskaper och kompetens omhändertas genom att synliggöra möjligheten att fungera som mentor eller liknande.

Bolaget har tillsammans med branschorganisationen Svenskt Vatten och andra branschparter påbörjat ett arbete med att ta fram ett branschöverskridande traineeprogram. Programmet syftar till att accelerera kompetensen hos nyexaminerade ingenjörer genom att kandidaterna får tjänstgöra hos olika arbetsgivare inom branschen under traineeperioden. Satsningen gäller i nuläget för Stockholmsregionen men ambitionen är att vidareutveckla konceptet på nationell nivå. Samarbetet avser en långsiktig satsning.

Ett led i att öka intresset för och kunskapen om branschen och i förlängningen säkra kompetensförsörjningen är att erbjuda ungdomar feriejobb och tillhandahålla praktikplatser. För att öka andel ferieungdomar och praktikanter och underlätta mottagandet på de olika enheterna inom bolaget har bolaget organiserat administration såsom annonsering, avtal, intyg, beställning av arbetsutrustning och behörighet samt bolagsgemensamma aktiviteter som dels avlastar verksamheterna dels skapar god inblick i fler av bolagets verksamhetsområden och yrkesroller. Det övergripande syftet är att stimulera till studieval inom bolagets kritiska kompetensområden.

Vidare arbetar bolaget långsiktigt med kompetensförsörjning. Upplevelsen är att det är svårt att rekrytera personal med rätt kompetens och erfarenhet varför arbetet med erbjuda praktikplatser och feriepraktik är en viktig del för att skapa ett intresse för den bredd av arbetsuppgifter som förekommer inom bolaget. Det är även viktigt att jobba med kontinuerlig kompetensutveckling hos medarbetarna inom bolaget.

Under 2023 har ett fungerande samarbete upprättats mellan nystartsjobb och Bornsjön vilket kommer att fortsätta under 2024.

För att förbättra möjligheten för fler ungdomar att komma i kontakt med arbetslivet och samtidigt lära sig mer om den gröna omställningen ser bolaget över möjligheterna att ta fram ett koncept som lämpar sig för ungdomar under loven.

För bolagets anläggningar kan det dock vara en utmaning att ta sig an tillfälliga feriejobb då arbetsmiljön är för riskfylld för att ta emot ungdomar.

Ägardirektiv	Bolagets aktivitet
 I ökad utsträckning tillgängliggöra arbetsplatser genom sociala krav i stadens upphandlingar	Utreda förutsättningarna för sysselsättningskrav inom bolagets olika inköpsområden (kategorier).

3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med

I budget 2024 är Fokus Järva ett prioriterat stadsutvecklingsområde och samtliga bolag och nämnder ska bidra utifrån det egna området. Bolaget kommer under 2024 inledningsvis inventera vilka projekt som pågår inom Fokus Järva i syfte att få en samlad bild av vilka insatser som bolaget redan gör och vidare kan bidra med.

3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb

En av bolagets viktigaste resurser är medarbetarna och därför läggs ett stort fokus på denna resurs. Bolaget verkar aktivt för att Stockholms stads personalpolicy genomsyrar bolagets medarbetarskap genom att den dels är implementerad i bolagets egen personalpolicy samt att samtliga nyanställda introduceras till den. Alla medarbetare ska ges möjlighet till delaktighet och ta ansvar för att kunna uppnå resultat som utvecklar både individen, bolaget och Stockholms stad. Bolaget följer upp efterlevnaden av personalpolicyn genom årliga medarbetarenkäter och ger verksamheterna i uppdrag att vidta åtgärder om avvikelser rapporteras.

Bolagets arbete för att utveckla och möjliggöra ett engagerat medarbetarskap bygger på tillit och där fokus på självledarskapet är tydligt och delaktighet, ansvarstagande och utveckling är viktiga parametrar. Under 2024 avser bolaget att ta fram en "Medarbetarstrategi" vilken ska beskriva bolagets förväntningar på alla medarbetare.

Inom ramen för den förändrade verksamhetsstyrningen som implementerats inom bolaget finns en tydlig koppling till medarbetarens utveckling och därför kommer bolaget att implementera Medarbetardialogen i hela verksamheten samt tillhandahålla stödjande processer och verktyg som möjliggör ett engagerat medarbetarskap. Uppföljning av medarbetarskapet sker inom ramen för årliga medarbetarenkäter samt medarbetardialogen.

En förutsättning för ett engagerat medarbetarskap är ett gott ledarskap. Ledare är möjliggörare för ett engagerat medarbetarskap vilket handlar om att ge riktning och ramar i arbetet, kommunicera mål och förväntningar men också att skapa en kultur som präglas av dialog, öppenhet, handlingsutrymme och lärande.

Bolaget arbetar aktivt med att utveckla ledarskapet genom att kontinuerligt tydliggöra och följa upp förväntningarna på samtliga ledare samt erbjuda relevanta utvecklingsinsatser. I bolagets ledarstrategi framgår det att ledarskapet ska präglas av tillgänglighet, kommunikation, tillit och mod. Bolagets ledarskapsutveckling utgår från Stockholms stads chefsprofil och "Full range leadership model". Bolagets ledarstrategi bygger på ett tillitsbaserat ledarskap där varje medarbetare ges möjlighet till delaktighet, inflytande och

ansvarstagande för resultat och utveckling utifrån sina förutsättningar. För att rusta bolagets ledare att klara sitt ledaruppdrag tillhandahålls en ledarplattform som bland annat består av ett ledarprogram som samtliga ledare genomför, introduktion för nya ledare samt kontinuerliga ledardialoger.

Arbetsmiljöarbetet på bolaget är omfattande då merparten av bolagets medarbetare arbetar i riskfyllda miljöer. Bolaget arbetar för att skapa förutsättningar till ett systematiskt arbetsmiljöarbete. Det sker bland annat genom en tydlig process, metodstöd samt medarbetarnas möjlighet att kontinuerlig anmäla avvikelser/risker i bolagets rapporteringsverktyg IA. Vidare genomför bolaget arbetsmiljöteam, arbetsmiljökommittéer och slutligen arbetsmiljöråd för att stärka upp möjligheten att fånga risker samt för att identifiera åtgärder.

Bolaget genomför årligen en arbetsmiljövecka vilken är av stor vikt för att öka medvetenheten kring såväl den fysiska som inom Organisatorisk och Social Arbetsmiljö, OSA. Detta är ett led i arbetet att få de riskreducerande åtgärderna att öka och medvetandegöra arbetsmiljöfrågorna.

Bolaget kommer att genomföra en översyn av identifierade friskfaktorer samt utarbeta plan för hur bolaget kan bibehålla och utveckla en god hälsa hos medarbetarna, exempelvis genom friskvårdsaktiviteter och förmånserbjudanden.

Bolaget informerar om möjligheten att ta ut friskvård och tillhandahåller enhetliga friskvårdsbidrag som bidrar till en jämställd personalpolitik.

Under 2024 kommer bolaget att implementera slumpvisa alkohol- och drogtest under förutsättning av att förhandlingarna med facket går bra. Målet med ovanstående är att bolaget strävar efter att vara en alkohol- och drogfri arbetsplats som har noll tolerans mot droger. Som offentligt bolag är det av stor vikt att agera och vara ett gott föredöme för allmänheten. Genom att tidigt identifiera om problem finns kan arbetsgivaren åstadkomma en tidig och snabb hjälp till medarbetaren vilken även kan bidra till en minskad frånvaro och mer välmående medarbetare.

Vidare har bolaget ett nära samarbete med upphandlade företag som snabbt kan sättas in för att stödja ledare och medarbetare att komma till rätta med samt minimera sjukfrånvaron.

Bolaget samverkar regelbundet med fackliga representanter och skyddsorganisationen för att få till sig input kring medarbetarupplevelsen innan viktigare beslut fattas som kan komma att påverka medarbetarnas förutsättningar i arbetet.

Under 2024 kommer bolaget ta fram en plan för hur bolaget som arbetsgivare aktivt och tydligt ska arbeta för att motverka diskriminering och alla former av rasism, inklusive antisemitism, antiziganism, afrofobi, islamofobi, och rasism mot samer. Vidare kommer bolaget att undersöka om stadens hbtqi-utbildning kan nyttjas för att säkerställa ett normmedvetet bemötande.

Andra exempel på initiativ inom bolaget och som ger medarbetarna stöd att göra ett bra jobb är att utveckla karttjänster som även visar planerade ledningar och dess status för att underlätta den långsiktiga planeringen samt förbättra dialogen kring inmätning av nya ledningar för att säkerställa kvalitet på bolagets information om ledningsnätet.

Indikator (KF)	Årsmål	KF:s årsmål
 Sjukfrånvaro		Tas fram av nämnd/styrelse
 Sjukfrånvaro dag 1-14		Tas fram av nämnd/styrelse

3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden

Bolagets säkerhetsarbete såväl som krisledning, civil beredskap samt krigsorganisation bedrivs målmedvetet och systematiskt med utgångspunkt i Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023 med anvisningar, vilket i nuläget bland annat innefattar krisberedskap, civilt försvar samt otillåten påverkan. Bolaget kommer att bevaka framtagandet och effekterna av ett nytt säkerhetsprogram från Stockholms stad.

Vidare utgår bolagets arbete med krisberedskap och civilt försvar från lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Under 2024 avser bolaget att utreda och föreslå en samlad organisation och plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar. Detta kommer till exempel att innebära en översyn av relevant lagstiftning, nuvarande och kommande uppdrag samt en utredning av rådande beredskapsnivåer i bolaget. Den nya organisationen och planen ska ta hänsyn till arbetet med krisberedskap och civilt försvar i flera nivåer; bolagets eget beredskapsarbete baserat på risk- och sårbarhetsanalys, uppdrag som förväntas komma från till exempel Stockholms stads sektorsorganisation, ägarkommunerna, kundkommunerna och nationell nivå samt arbetet med stadsövergripande beredskap i Stockholms stads sektorsorganisation.

Krisberedskap avser att öka förmågan att förutse, förebygga och hantera krissituationer i fredstid. Det innefattar till exempel risk- och sårbarhetsanalys, skyddsåtgärder, kontinuitetsplaner och krisledning. Bolaget arbetar för att skapa förutsättningar för bolaget att ha förmågan att hantera kriser i fredstid vilket ska ge grundläggande förmåga att hantera även en krigssituation. På så sätt vävs arbetet med krisberedskap och civilt försvar samman och drar fördel av varandra. Utgångspunkten för arbetet är den risk- och sårbarhetsanalys som bolaget genomför och som tar hänsyn till både fredstida kriser och situationer av höjd beredskap (krig och/eller krigsfara).

Bolaget arbetar för att skapa förutsättningar för en god informationssäkerhet inom bolaget vars arbete utgår från stadens riktlinje för informationssäkerhet. Arbetet avser att ge förutsättningar för att all information som bolaget hanterar ska vara korrekt och tillgänglig för de som behöver använda den, men inte för obehöriga personer eller organisationer. Bolaget har i enlighet med Riktlinje för informationssäkerhet i Stockholms stad genomfört Ledningens genomgång. Riskanalysen resulterade i ett antal prioriterade aktiviteter som kommer att prioriteras under 2024.

Vidare fortgår arbetet med informationsklassning, GDPR och personuppgiftsbehandling och informationssäkerhet. Bolaget arbetar med processer för att redovisa, styra och hantera handlingar och arkiv samt hantera utlämnande av allmänna handlingar. I arbetet ingår att implementera arbetssätt som ger förutsättningar för att informationen hanteras i enlighet med lagkrav samt att informationen bevaras, är användbar, riktig, tillförlitlig och tillgänglig för den som behöver den.

Vidare har bolaget en väl fungerande jour- och beredskapsorganisation. Bolaget arbetar för en bra mix av arbete i egen regi och arbete med hjälp av entreprenörer och konsulter.

Som regionens största leverantör av samhällsviktig verksamhet har bolaget ett långtgående arbete med risk- och sårbarhetshantering och en mycket god leveransförmåga. Bolaget bygger ut och säkerställer anläggningarnas funktion för att säkerställa dricksvattenproduktion och avloppsrening nu och i framtiden. Bolaget arbetar systematiskt med kritikalitetsanalyser och uppbyggnad av lagerhållning av kritiska reservdelar.

Anläggningarna kräver förebyggande underhåll och bolaget strävar efter att det förebyggande underhållet skall vara större än det avhjälpande (akuta). Det säkrar bolagets anläggning och minskar risken för akuta driftstörningar.

Förutom planer och rutiner övar verksamheten såväl större händelser som mindre.

Kontinuitetsarbetet utgår från att ha planer och rutiner utifrån oönskade händelser oavsett vad som utlöser händelsen. Exempel är rutiner för strömbortfall istället för rutiner för nedfallna träd som orsakar strömbortfall, avbrott hos leverantör etcetera. Detta är en metod som är effektiv och rekommenderas verksamheter där fler händelser kan orsaka samma oönskade läge. Utifrån såväl Livsmedelsverket, länsstyrelsens, myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB och stadens riktlinjer arbetar bolaget med krigsorganisation och civil beredskap. Stort samarbete kommer att krävas inom regionen då bolaget är leverantör av samhällsviktiga tjänster till stora delar av regionen och inte enbart till Stockholms Stad.

Avfallshantering är verksamhet av betydelse för livsmedels- och dricksvattenförsörjningen i både fred och krig. Om avfallshanteringen inte fungerar kan det innebära stora allmänna hälsofaror och påverka en säker livsmedelshantering, till exempel orsaka smitta och göra dricksvatten otjänligt. I kommunfullmäktiges budget 2024 anges att staden ska öka sin rådgivning över viktiga samhällsfunktioner. Detta kommer särskilt att beaktas vid utredning av egen regi i syfte att säkerställa avfallsverksamheten i händelse av kris och krig.

Bolaget kommer följa hur mycket elektroniska inköp som sker inom bolaget och säkerställa att nya avtal har krav på elektroniska fakturor.

Bolaget har infört nya rutiner för avtalsefterlevnad och uppföljning. Under 2024 kommer bolaget att fortsätta arbetet med implementering av nya arbetssätt och rutiner.

Ägardirektiv	Bolagets aktivitet
 Delta i arbetet inom stadens sektorsorganisation för civil beredskap.	Utreda och föreslå en samlad organisation och plan för arbetet med krisberedskap och civilt försvar.

Indikator (KF)	Årsmål	KF:s årsmål
 Andel elektroniska inköp		Tas fram av nämnd/styrelse
 Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts		81 %
 Genomförda åtgärder inom risk- och sårbarhetsanalys	100 %	100 %

3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser

Bolaget har ett systematiskt arbete som genomsyrar varje projekt och verksamhetsområde och föregås av noggranna riskanalyser samt åtgärdsplaner för att hålla arbete i offentliga

miljöer trygga.

Utöver säkerhetsskydd och verksamhetsskydd återfinns inom bolaget även linjesäkerhet, detta avser misshandelsbrott, mindre säkerhetsincidenter och det skydd som implementeras lokalt för att täcka ett säkerhetsbehov ute i verksamheten som inte avser bolagskritiska tillgångar och processer eller ingår i verksamhetens övergripande säkerhetskoncept. Bolaget skapar förutsättningar för linjesäkerheten som utförs av ansvarig verksamhet. Det sker genom att centralt bidra med principer, riktlinjer och rådgivning samt upphandlade ramavtal för säkerhetsteknik och bevakning, som används av verksamheten för att garantera kvalitet och kostnadseffektivitet inom linjesäkerheten och säkerställa att bolagets säkerhetspolicys och riktlinjer följs.

Bolaget ska under 2024 undersöka om utbildningsinsatser som kan motverka att medarbetare utsätts för hot, rasism och otillbörlig påverkan kan införas som obligatoriska för berörda yrkesgrupper. Vidare ska bolagets befintliga riktlinjer, handlingsplaner och checklistor ses över och vid behov komplettera dessa för att tydliggöra hur medarbetare kan förebygga beskrivna situationer samt agera om sådan situation ändå skulle uppstå. I det kontinuerliga arbetsmiljöarbetet ska dessa aspekter beaktas och förebyggande åtgärder identifieras.

I arbetet med att kraftsamla för att motverka världsfärdsbrottslighet arbetar bolaget med avtal och underleverantörer avseende bakgrundskontroller och due diligence genom tecknade ramavtal.

Vidare arbetar bolaget kontinuerligt med uppföljning och efterlevande av bolagets uppförandekod.

Bolaget bidrar även till socialförvaltningens arbete med drokartläggning och kommer även under 2024 bistå med kunskap kring drogprovtagning i avloppsvatten.

Ägardirektiv	Bolagets aktivitet
 Inventera hur bolaget kan bidra inom Fokus Järva	Ta fram mall för samlingsrapport avseende bolagets projekt inom Fokus Järva.
 Kraftsamla för att motverka välfärdsbrottslighet - i arbetet ingår att se över rutiner, säkerställa kontrollmekanismer, minska antalet underleverantörer samt upprätta egen kapacitet och rådighet	Arbeta aktivt med bolagets uppförande kod och följa upp att den efterlevs.
 Säkerställa att stadens medarbetare inte utsätts för hot, rasism eller otillbörlig påverkan	Genomföra riskanalyser inom ramen för arbetsmiljöarbetet gällande hot, rasism och otillbörlig påverkan. Se över bolagets befintliga riktlinjer, handlingsplaner och checklistor och vid behov komplettera dessa.

3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt

Bolaget arbetar aktivt med kommunikation som ska öka förståelsen för de arbeten som behöver göras för att trygga vattenförsörjningen i staden, och utbyggnaden av Stockholm Vatten och Avfalls infrastruktur. I samband med att bolaget etableras i olika områden bjuds stockholmarna in till dialog. I dialogen ges information om hur bolagets arbeten kommer att påverka boende och verksamheter samt att bolaget tar del av deras synpunkter.

Inför större beslut och förändringar i bolagets verksamhet görs kundanalyser och kunddialoger för att få insikter om stockholmarnas behov, synpunkter och perspektiv.

Under 2024 kommer bolaget ta fram en plan för vad stadens kvalitetsprogram betyder för bolaget samt vad bolaget gör samt plan och avgränsningar för vidare arbete med kvalitetsprogrammet. Under året kommer även en plan för och en samordning av dataanalysområdet att utarbetas med en tydligare prioritering av bolagets arbete inom detta område.

Bolaget kommer under 2024 se över rutiner och arbeta mot att säkerställa att ekonomiska bidrag eller tillgång till lokaler inte ges till någon aktör som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män.

Ägardirektiv	Bolagets aktivitet
 Genom kontroll och uppföljning säkerställa att ekonomiska bidrag eller tillgång till lokaler inte ges till någon aktör som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män	Se över rutiner och arbeta mot att säkerställa att ekonomiska bidrag eller tillgång till lokaler inte ges till någon aktör som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män.
 Involvera stockholmare i beslut som påverkar deras vardag genom exempelvis medborgardialoger och medborgarbudgetar	Genomföra medborgardialoger

Aktivitet (KF)
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med målansvariga nämnder och bolagsstyrelser för de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 ta fram förslag på så kallade flaggade indikatorer i syfte att följa upp stadens arbete med att säkerställa de mänskliga rättigheterna
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med målansvariga nämnder och bolagsstyrelser för de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030, revidera och uppdatera Hållbarhetsrapport 2021

Stockholm Vatten och Avfall är en samhällsbyggare i framkant som driver och utvecklar vatten- och avfallstjänster med miljöfokus. Varje dag, året runt förser vi 1,5 miljoner stockholmare med rent och gott kranvatten, renar avloppsvatten och ser till att avfallet tas om hand. Tillsammans med invånare, företag och andra intressenter arbetar vi för att Stockholm ska bli världens mest hållbara stad.

Stockholm Vatten och Avfall
Tel 08-522 120 00
kund@svoa.se
www.svoa.se

En del av Stockholms stad